

SETKÁVÁNÍ

NESTAVÍŤ LI
DŮM
HOSPODIN,
NADARMO
SE NAMÁHAJÍ
STAVITELÉ.

ŽALM 127,1

Při diecézním shromáždění v Olomouci 31. 5. 2025 byly oceněny osobnosti diecéze:
Ludmila Drkošová, Bohdan Kaňák, Rostislav Valušek a Josef Sedláček

Obsah

Úvodní slovo biskupa <i>Tomáš Chytil</i>	2
Homilie <i>Niki Otisková</i>	3
Rozhovor s Johanou Petrikovou <i>Monika Bartková</i>	5
Duchovní péče o lidi s demencí <i>Pavel Kolář</i>	7
O duchovním doprovázení <i>Jana Sedlářová</i>	15
Anketa <i>Alena Milová</i>	18
Tábor Archa <i>Alena Milová</i>	22
Zahradní slavnost v Rychvaldě <i>Jana Šilerová</i>	22
Ostravice	23
Husův sbor v Olomouci	26
Synagoga v Hranicích <i>Lenka Vernerová</i>	27
Diecézní shromáždění a synoda duchovních	29
KUK – Kam za uměním a kulturou	32

SETKÁVÁNÍ. Jako občasník vydává Olomoucká diecéze Církve československé husitské, Žilinská 113/5, 779 00 Olomouc.
Redakční rada: Monika Bartková, Vlastimír Haltof, Tomáš Chytil, Lucie Gudrun Peterová, Vladimír Šiler.

Uzávěrka příspěvků pro příští číslo: 23. 11. 2025

Příspěvky můžete zasílat elektronicky na adresu: redakce.csh.olomouc@email.cz. Redakce si vyhrazuje právo výběru a úpravy příspěvků. Pokud chcete poslat fotografie, vezměte, prosím, na vědomí, že redakce může přijmout pouze fotografie pořízené ve vysokém rozlišení kvůli výstupní kvalitě tisku. Za vaše příspěvky děkujeme.

Tisk: PROPERUS, s.r.o., Šlechtitelů 1, 779 00 Olomouc; www.properus.cz

Úvodní slovo biskupa

Vážení čtenáři, doufám, že jste měli možnost zažít v prázdninovém čase mnoho dobrého, krásného, požehnaného a nabrali sil do dalších dnů, týdnů a měsíců. Osobně jsem pocítil rozmanitost, kterou mi přináší biskupská služba. Nejprve tradiční pouť na Ostravici, kde potěšila nejen krásná květina na stolu Páně, ale zejména obecenství věrných a zbožných věřících, to vše v malebném prostředí Beskyd. O den později, v neděli 6. července, jsme prožili slavnost, kdy v naplněném Husově sboru v Olomouci bylo poděkováno Bohu za 100 let od položení základního kamene a odpoledne byl s pomocí jeřábu vrácen na své místo na věži renovovaný kalich. Požehnaný víkend! Dále jsme s bratrem Vítkem Koutným navštívili na sklonku července diecézní tábor, bylo povzbuzující vidět děti a mládež, jak pod laskavým dohledem prožívají společné chvíle u her a plnění úkolů. Srpnové pozvání do Hranic jsem přijal rád, protože velkou péčí a obětavostí místních se podařilo zavěsit v synagoze monumentální lustr, vyčištěný a vyzařující tolik potřebné světlo. Zavítal jsem i do své rodné obce, Kojetína, kde jsem mohl s místním jáhnem Jiřím Plevou konat bohoslužbu a vzpomenout na naše drahé zemřelé. Člověk by neměl zapomenout, odkud pochází, kde jsou jeho kořeny a kdo jej formoval a vedl k Bohu.

Dny odpočinku se tedy střídaly a prolínaly se službou, jak to má koneckonců v tomto čase asi většina duchovních, navíc se opět podařilo uspořádat i předkládané číslo časopisu. Naleznete v něm většinu z již výše uvedeného. Pavel Kolář zaslal příspěvek o duchovní péči o lidi s demencí, což je záležitost, která se nás hluboce dotýká a dotýkat bude. Pastorační asistentka Jana Sedlářová absolvovala kurz o duchovním doprovázení a jistě se i my zamýšlíme nad tím, jak jsme schopni vnímat Boží hlas každého nám daného dne. V rozhovoru se představuje nová posila duchovenského sboru, sestra Johana Petriková, tak ať se jí daří a je u nás ráda! Anketa připravená farářkou Alenou Milovou nabízí stručnější i obsáhlejší odpovědi ohledně víry a služby v církvi, výroky místy hořkosladké, ale pravdivé.

Letos jsme na diecézním shromáždění opět ocenili spolupracovníky na vinici Páně, kteří se osvědčili a osvědčují v nejrůznějších sférách života církve. To je na tom pozitivní a půvabné, že opravdu každý může nějak přispět, něčím, co mu bylo dáno, a pak vzniká ohromující barevná mozaika, pokud se člověk nechá vést Duchem a vydá se správným směrem. Přijměte ještě jednou mé poděkování!

Sestry a bratři, milí čtenáři, snad vás v podzimním období osloví a duchovně obohatí nejen obsah časopisu, ale i dění v našich kostelích a modlitebnách. Často hovoříme o službě Bohu. Vyjadřuje se tím, že to, co děláme, neděláme kvůli slávě své, ale kvůli slávě toho, který nás všechny přesahuje a k němuž se upínáme. Kéž bychom dokázali zaujmout tento postoj pokory!

Tomáš Chytil

Všemohoucí Bože,

jsme vděční za zemi, ve které můžeme žít. Děkujeme Ti za její přírodní bohatství a pestrost. Děkujeme Ti za všechna úrodná místa, za vodu, za hory, za krásné či romantické kouty. Děkujeme Ti za naše předky, kterým nebyla tato země lhostejná, kteří vydali své síly nebo dokonce život pro její svobodu a rozvoj. Děkujeme Ti za možnost být mezi svými blízkými a sdílet s nimi lásku, pochopení a přijetí. Ať nás všechny naplní svým pokojem všemohoucí a milosrdný Bůh Otec i Syn i Duch svatý! Amen.

Neděle sestoupení Ducha svatého, Hod Boží svatodušní, Letnice 8. června 2025

1. čtení: Sk 10,34a.42-48;

2. čtení: Ř 8,14-17;

ve svědectví: Žd 12,1-5; 2. Kor. 6,16, J 14,27

Evangelium: J 20, 19-23

Písňe: 268, 283, 85

Námět:

K cíli našeho křesťanského života, se svědectvím sv. Serafima Sarovského.

Vážení, milí, pokoj vám!

Slyšeli jsme ze zkušenosti apoštola Petra, že podat pravdivé svědectví znamená ztotožnit se přímo s Pravdou. Ale i k tomu je třeba síly Ducha. Jak tu sílu získávat *dnes*?

A to i nás *dnes* a v tuto hodinu by mělo hodně zajímat, co říkáte. Tak pojďme a pozorně sledujme, další vážná zkušenost a svědectví jsou zapsané z rozhovoru se sv. Serafimem, kterého cituji: „Každý dobrý čin, udělaný pro Krista, nám nejenže zjednává spravedlivou odměnu v budoucím životě, ale i v tomto přítomném životě naplňuje člověka milostí Ducha svatého,“ vysvětluje svatý starc Serafim Sarovský i nám. A jeho posluchač se ptá: „Jak ho ale získám? Dobře to nechápu.“

A z té podrobné odpovědi opět cituji: „Vždyť chápeš, co znamená získávat peníze!... Víš dobře, co se ve světě rozumí ziskem. /.../ Získání Ducha svatého je také /zisk/ kapitál, avšak takový, který nám dává milost a je věčný...“ Tak postupně a jednoduše vysvětluje svému posluchači i nám: „Získáváme Jej téměř stejnými prostředky, kterými se získává pomíjivý a prchavý kapitál peněz i různé pocty a vyznamenání, např. za veřejné služby.“ Těmi prostředky jsou každý dobrý čin a každý projev ctnosti, jak upřesňuje, „ty ctnostné skutky vykonané pro Krista.“ – Jeho slova jsou jasná a krásně obrazná a srozumitelná, když říká: „Sám Duch svatý přichází, aby přebýval v našich duších. Duch svatý připravuje v naší duši a těle trůn Přítomnosti Boha Stvořitele, jak je řečeno: „Budu přebývat a chodit mezi nimi, budu jejich Bohem a oni budou mým lidem.“ (2.Kor 6,16)

Ale zdůrazňuje, že ze všeho nejvíce tu k dosažení milosti Ducha slouží modlitba: „Velká je síla modlitby.“ (str. 183) A úžasně říká ty obyčejné, stokrát slyšené věci a slova, no posuďte sami, zda slyšíte poprvé ve svém životě a jak vám zní tohle: „Každý má vždy příležitost se modlit, bohatý i chudý, vznešený i prostý, silný i slabý, zdravý i nemocný, spravedlivý i hříšník...“ A zase tak obrazně i věcně dokládá svoje zkušenosti, když říká: „Velká je síla modlitby. Vždyť prostřednictvím modlitby můžeme mluvit s ním samým, nejvznešenějším a životodárným Bohem a naším Spasitelem...“ Tak osvětluje svatý starc Serafim Sarovský svému posluchači, kterého dříve vyléčil z těžkého revmatismu a vyvolal v něm naději na cestě poznání smyslu života. A zvědavost. Takže i nás zajímají ty jeho otázky! I ta jeho námitka, když říká: „Otče, pořád mluvíte o získání Ducha svatého a říkáte mi, že to je cílem křesťanského života. Ale copak ho mohu vidět? Dobré skutky jsou viditelné, ale jak se dá vidět Duch svatý? Jak poznám, zda je ve mně, nebo ne?“

A svatý starec Serafim odpovídá jemu i nám: „Milost Ducha svatého je světlo, které osvětluje každého člověka.“ ... „Mnohokrát a před mnoha svědky Hospodin skutečně zjevoval působení milosti Ducha svatého... Jen vzpomeň na Mojžíše... Jen vzpomeň na proměnění Páně na hoře Tábor ...“ (str. 184)

Ovšem, ten posluchač, jakož i my, se zkroušeně ptá znovu: „Jak ale poznám, zda je ve mně milost Ducha svatého?“

A starec Serafim říká: „Příteli Boží, to je velmi prosté,“ a postupně mu dokazuje to neukazatelné, dává mu otázky, ať sám pojmenuje, co vidí a cítí, a řekne mu, jak se za něho „jen v mysli, ve svém srdci modlil k Pánu Bohu a co v hloubi svého nitra řekl“. A toto je ta modlitba pokory svatého Serafima, a teď prosím o naše pozorné naslouchání a vnímání jeho pokory, úcty a lásky k Pánu Bohu i k člověku, když za něho prosil a pak ještě vysvětloval: „Pane, daruj mu světlo své milosti, aby viděl tělesnými očima sestupovat Tvého Ducha, kterým projevuješ úctu svým služebníkům potěšením, z milosti, která v nich září jako světlo ve světle Tvé nezměrné slávy... A hle, Hospodin ihned vyslyšel pokornou prosbu svého nehodného služebníka Serafima. Jak bychom mu vůbec mohli neděkovat za tento nepopsatelný dar pro nás oba?“

Dále mu říká: „Ne vždy projevuje Pán Bůh tímto způsobem své milosrdenství, dokonce ani těm největším poustevníkům. Tato Boží milost prokázala jeho milostivou náklonnost, která chtěla nejdříve utišit tvé zkroušené srdce...“ A připomíná i přímluvu samé Matky Boží... (str. 185)

Pak je řeč o nesmírně blaženém pocitu vypravěče, který nás také zajímá, když svatý starec se ho ptá: „Jak blažený? Co přesně cítíš?“ A odpověď? „Zakouším takový pokoj, takový mír ve své duši, že to nedokážu vyjádřit slovy.“ „Toto je pokoj, o němž Pán řekl svým učedníkům: „Svůj pokoj vám dávám, ne ten, který dává svět ...“

Tak se dovíme, co ještě doprovází přítomnost milosti Ducha svatého a Jeho darů: sladkost, radost v celém srdci, tehdy uprostřed zimy v lese takový neobyčejný pocit tepla jako v koupeli, a vůně, jakou nikdy dosud vypravěč necítil. Hluboce prožité, pravdivé a přesné je, i velice poučné, jak Boží milost přebývá v nás.

Neobyčejné je i to, že posluchač byl uschnout, aby to všechno zaznamenal. Je to svědectví, podobně silné jako to slovo Janovo a svědectví Petrovo, které jsme uslyšeli z evangelia a ze Skutků apoštolů.

Tím spíše, že zaznamenal na závěr i své pochybnosti. Nejen o svém poznání, jak se lidé nacházejí v milosti Ducha svatého, ale také o své paměti, když se ho svatý starec zeptal, zda si vzpomene na tento projev nezměrné Boží milosti, které se jim toho dne oběma dostalo. Posluchač pochyboval, zda mu Bůh dá vždycky dar, aby si vzpomněl a silně zakoušel tuto Boží milost, jak ji cítil v tu chvíli.

Ale starec Serafim byl trpělivý a laskavý, pokorný, věrný ve svém poznání pravdy, a měl i prorocké slovo, a co odpověděl, je odpovědí i pro nás dnes. Řekl: „Pokud se mne týká, věřím, že ti Pán bude pomáhat, abys na to vždy pamatoval, protože jinak by se jeho milost nesklonila hned po mé ubohé modlitbě, tím více, že to nebylo dáno jen tobě, nýbrž skrze tebe celému světu, aby to mohlo posloužit i k dobru druhých.“

Teď může sloužit k dobru i nám.

Amen, tak věřím,

v Kristu Vaše sestra Niki Otisková

Prameny

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad. Praha: 1984.

ŠPIDLÍK, Tomáš. *Ruští mystici.* Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2021, str. 183–186.

Upřímná vyprávění poutníka svému duchovnímu otci. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2001.

Z poznámek: Serafim Sarovský (1754/1759–1833), světec, kněz, starec. Jeho posluchačem a vypravěčem byl Nikolaj Alexandrovič Motovilov (1809–1879), statkář, první životopisec Serafima Sarovského a dlouholetý správce Serafimo-Divějevského kláštera. Jeho vzpomínky objeveny v archívu kláštera až v roce 1902.

Milí čtenáři, v tomto vydání našeho časopisu si povídám se sestrou Johanou Petrikovou, která je čerstvě vysvěcenou farářkou naší církve a nastoupila rovnýma nohama do své služby. Je příjemné potkávat se s novými duchovními, kteří jdou nadšeně a optimisticky mezi nás, mají rádi lidi a chtějí se jim věnovat. Líbí se mi, že sestra Johana je upřímná a opravdová a přeju jí, aby ve službě zažívala radost a měla vždy sílu pokračovat. S Boží pomocí.

Milá Johanko, nedávno jsi měla kněžské svěcení. Co tě vedlo ke službě a do služby? Měla jsi například v rodině výchovu k víře? Nebo tě formovalo něco jiného?

V neděli 22. 6. proběhlo mé svěcení v Praze – v Michli (Sbor Alberta Schweitzera), kde jsem začínala pod vedením sestry farářky Evy Mikulecké.

Do služby mě vedla láska k lidem, bylo to pro mě zcela přirozené. Vždy jsem vnímala přesah pozemského života.

Co mě formovalo? Hm..., život, zkušenosti a úspěšné studium na Husově institutu teologických studií a určitě čas v Michli. Mám za sebou dva roky studia medicíny, pět roků aktivního cestování za rostlinami do Jižní Ameriky a poznávání síly a důležitosti spirituality při léčbě závislostí. Zároveň všechny tyto zkušenosti mě navrátily ke kořenům, k lásce k naší zemi a ke křesťanství, tím pádem do naší církve.

Tohle poznání se snažím předávat už třetím rokem mimo jiné i v Domech na půl cesty v Praze, které zřídila také naše farářka Eva Mikulecká.

Máma ani táta do kostela nechodili, ani nebyli v církvi. Babička byla v církvi evangelické, ale to si vzpomínám jen matně. Ale máma s tátou jsou velmi moudří a věřící lidé – v život, bych tak řekla.

Jak se díváš na CČSH dneška? Přece jen se změnila. Vidíš v ní nějaké „chyby“ či nedostatky? Co bys změnila a za co u nás stojí se bít?

Nejsem v církvi tak dlouze, abych to mohla takto posoudit. Rodiče ani příbuzní v církvi nebyli, takže nevím. Církev se proměňuje a proměňovat bude – je to přirozený vývoj, jaký známe ze všech oblastí života. Nedostatky jsou všude, jsou součástí světa. Změny jsou fajn, napadají mě dílčí věci, ale postupně. Naučila jsme se, že církev si zvyká pomalu a potřebuje čas na změny. Důležité je stále vědět, proč v církvi jsme a jaký je náš záměr.

Přeješ si, například, aby se v naší církvi mohly oddávat stejnopohlavní páry? Starokatolická i evangelická církev už se tomu otevřely. My jsme zase „pozadu“.

Jestli si přeji? To asi není o tom, co bych si přála. Mně by se líbilo, abychom se jako církev shodli a ne, aby nás to rozdělovalo, což se zatím děje. Spíš to otevřelo uvnitř nás téma respektování. Každý

na to má svůj názor, ale odsuzujeme se za něj navzájem. A v tom je ta naše církev výjimečná, ctí demokratické rozhodování. Až tam se potkáme, tak se něco může posunout. Právě sněm je to místo, kde můžeme společně rozhodovat a určovat směr naší církve.

Jak vidíš finanční situaci v naší církvi?

Až budu mít minimálně rok za sebou jako farářka, mohu se vyjádřit lépe. Každopádně těžko říct, církev je jedna, ale každá diecéze hospodáří úplně jinak. Kdo a jak, se ukáže v blízké budoucnosti. Psala jsi o tom, že se lidé moc nechtějí zapojovat do pomoci se správou financí. No, asi zkoušet a stále vysvětlovat, že to je o nás jako společenství. Sama jsem na to zvědavá.

Jaká obdarování máš a čemu by ses chtěla ve své službě věnovat?

Dobrá otázka... Uvidíme, nápadů a myšlenek je spousta, ale praxe ukáže.

Chápu, ony ty naše vlohy se probouzejí po cestě, vid?

Přesně.

Co děláš pro radost ve svém volném čase a jaké máš koníčky?

Miluji hory a pohyb. V létě cyklistika, běh a v zimě běžky a ski-alpy. A pro radost je to setkávání s přáteli, kterých mám opravdu hodně, a to mě těší nejvíce. Ale ráda si zajdu i na koncert. Dřív, když jsem měla více času, jsem hodně cestovala, takže to cestování tam určitě stále patří.

Máš nějaký vzkaz pro čtenáře, třeba i povzbuzení?

Odpouštět, respektovat, ne nenávidět a neslitovat se, soucítit s tím, jak to druhý má, nekritizovat a nehodnotit. Hlídat si své tělo a emoce, milovat ho, že nám umožňuje žít a vnímat život. Pak uvidíme krásu života naplno. Začnou být jasné souvislosti a pochopíme Bibli i člověka Ježíše v jeho výrocích a nastavených úkolech, pro uplynulá dvě tisíciletí.

Děkuji za rozhovor a z celého srdce Ti přeji, abys ve službě farářky byla šťastná.

Otázky kladla Monika Bartková

DUCHOVNÍ PÉČE O LIDI S DEMENCÍ

Pavel Kolář

Za jedno z nevyraznějších onemocnění prvních dekád našeho tisíciletí je mnohými pokládána demence. Články, rozhovory, komentáře, informační brožurky, kulaté stoly nebo veřejné přednášky, které se jí věnují, stále více zaplňují veřejný informační prostor a sociální síť. Mnoho lidí zná její základní příznaky. Občas o nich žer-tují, od určitého věku o nich mluví s obavami a s úzkostí je rozpoznávají u druhých či na sobě. S lidmi s demencí se setkáváme v našich sborech, při službě v nemocnicích, domovech seniorů a stále častěji ve specializovaných, sociálně-zdravotnických zařízeních. Dopady demence na kvalitu osobního, partnerského, manželského, rodin-ného i komunitního života jsou natolik závažné, že jsou zdrojem mnoha napětí a konfliktů zejména mezi těmi, kteří se věnují péči o nemocné demencí, blízkými pečujícími. Tímto krátkým článkem chci přispět k diskusi o možnostech duchovní péče o lidi s demencí, o osoby blízké, které o ně pečují, a o vnitřní kulturu péče v křes-tánských komunitách, která posiluje odolnost křesťanských společenství při zvládání náročných životních situací a období života lidí.¹

Syndrom demence

Demence je syndromem, který zahrnuje symptomy z různých oblastí lidského duševního života. Jedná se o zís-kanou a postupnou ztrátu vyšších mozkových funkcí, která je způsobena nemocí nebo vážným úrazem mozku a trvá déle než půl roku. Její nejčastější příčinou bývá Alzheimerova nemoc. Demence se projevuje v oblasti lid-ských kognitivních funkcí postupnou ztrátou paměti, profesních i praktických dovedností, schopnosti učení (se) či porozumění, vyjadřovacích dovedností, schopnosti rozpoznávat a pojmenovávat lidi a věci i ztrátou orientace v čase a prostoru. Narušuje schopnost plánování a abstraktního myšlení a zasahuje do oblasti emočně-sociálních schopností (prožívání a mezilidské vztahy). K nejzávažnějším důsledkům nemoci patří změna osobnosti, poru-chy chování a motoriky. Podle závažnosti projevů a důsledků těchto ztrát rozlišujeme několik stádií demence. Vyznačují zejména přechod lidí s demencí od jejich samostatného života, ve kterém zvládají jednoduché i velmi složité činnosti a žijí relativně bohatým emočním životem a různorodými mezilidskými vztahy, ke způsobům života, ve kterých jsou stále více závislí na pomoci a dohledu druhých i při jednoduchých každodenních úkolech, jejich prožívání je depresivní, postrádají energii, jsou neklidní, mají psychotické poruchy, náhle mění náladu, projevují se agresivně, žijí v narušeném rytmu dne a noci, šmátrají kolem sebe a nakonec bývají upoutáni na lůžko a je jim poskytována paliativní péče. Duchovní péče náleží lidem po celou dobu onemocnění, jakkoli se některé její důrazy a zaměření mění s ohledem na aktuální potřeby a možnosti nemocných.

Teologicko-antropologická východiska

Tradice naší duchovní péče vychází z teologické antropologie biblického personalismu, která v celku lidského života rozlišuje mezi jeho předmětnou a nepředmětnou dimenzí. Obě dimenze patří integrálně k osobnímu lid-skému životu ve společenství s druhými ve světě. Každá z dimenzí a jednotlivé aspekty života k ní patřící se po-dílejí na celku lidského bytí odlišným způsobem, jak ve vzájemné komplementaritě (vzájemném doplnění), tak v napětí. Pokusím se to blíže osvětlit na příkladu. Součástí duchovní péče je i haptická komunikace, tedy komu-nikace s druhými tělesným dotekem. Takový kontakt je možný díky předmětné dimenzi lidského těla. Dospělí, mentálně zdraví lidé mohou zřetelně a jednoznačně vyjádřit souhlas, nebo nesouhlas s dotekem, regulovat jeho

¹ Tato práce vznikla za podpory projektu „Za hranice bezpečnosti: role konfliktu v posilování odolnosti“, reg. č.: CZ.02.01.01/00/22_008/0004595, financovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj. / This work was supported by the European Regional Development Fund project “Beyond Security: Role of Conflict in Resilience-Building” (reg. no.: CZ.02.01.01/00/22_008/0004595); CC BY 4.0

intenzitu, délku a formu (podání ruky, držení za ruku, hlazení, objetí) a utvářet jeho sdělovací funkci (dominance, obava, něha). V takových situacích, v nichž lidé prožívají své tělo jako svoji niternou součást, vyvstává nepředmětná dimenze lidské přítomnosti mezi druhými ve společném světě. Obě dimenze mohou ve vzájemné komplementaritě prohloubit blízkost mezi dvěma lidmi, jejich emoční vazbu, intenzitu přítomnosti. Ve své odlišnosti mohou však také přispět ke vzniku napětí mezi lidmi tam, kde nejsou jasně vymezeny a domluveny hranice haptické komunikace. Lidé se závažnou formou demence již nejsou schopni zřetelně a jednoznačně vyjádřit souhlas s dotekem a případně regulovat jeho podobu. Na druhé straně, s narůstající ztrátou kognitivních i komunikačních schopností nabývá pro jejich sebeprožívání a vztah s druhými na významu právě živá, prožívaná tělesnost přítomné chvíle, k níž doteky patří. Napětí mezi předmětnou (nemohu zcela zabránit tomu, aby mne lidé viděli a dotýkali se mne) a nepředmětnou stránkou lidské tělesnosti v kontextu haptické komunikace při duchovní péči je velmi specifické a dotýká se otázky respektu k lidské důstojnosti v péči o lidi s demencí.

Podobně vrstevnatým způsobem, jakým jsme charakterizovali lidskou **tělesnost**, je třeba přistoupit i k rozlišení osobního charakteru lidského bytí. Výrazem **osoba** můžeme postihnout sdílenou přirozenost a charakteristiky (lat. *communicabilis*) lidských bytostí, tedy to, co je obecně činí spíše lidmi (člověkem) než čímkoli jiným. Výrazem **osobní identita** postihujeme komplexní charakter jedinečnosti konkrétních lidských bytostí v čase. Jejím základem je původní, Bohem darovaná jedinečnost každého člověka v řádu stvoření, kterou lidé uskutečňují a v různé míře si přisvojují, zvnitřňují svým volným úsilím v průběhu života. Osobní identita je také kontextualizovaná, náleží k ní životní a profesní role, osobní vztahy, vzdělání, záliby, práce, životní události, místa, kde žijeme apod. Třetí významnou rovinnou je **osobitost** lidí, kterou rozumíme v eschatech završené zrání osobní identity k jedinečné podobnosti Kristu v řádu spásy. Duchovní péče zahrnuje všechny tři významné roviny osobního charakteru lidského bytí. Nejdiferencovanější pozornost je v ní věnována oblasti osobní identity s ohledem na její různorodé aspekty a také dynamickou proměnlivost v čase a životních okolnostech. K nim patří také onemocnění demencí, která zásadním způsobem zasahuje do roviny osobní identity nemocných lidí.

S postupující demencí se nemocní lidé stávají stále více potřebnějšími, odkázanými i v nejběžnějších každodenních úkonech na asistenci a péči druhých. To může pečující vést postupně ke změně přístupu a nahlížení na lidi s demencí jako pasivní objekty péče. Právě v případě demence a jejích dopadů na lidský život zdůrazňujeme v duchovní péči bytostnou, zcela základní **inkluzivitu křesťanského společenství**, založenou ve velikonočním tajemství a slavenou zejména ve křtu a večeři Páně (eucharistii). Jejím úhelným kamenem je ten, který při svém křtu v řece Jordán slyšel: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil“ (Mk 1,11; srov. Ž 2, Iz 42,1n). V tomto slovu Otce ke svému Synu je vyjádřena nejen osobní, důvěrná láska, ale také vyvolení nesoucí s sebou ztrátu, odcizení a bolest jako cestu ze smrti k novému životu. Svátostná služba nemocným v naší církvi, která je ohniskem duchovní péče o nemocné (koncentruje v sobě zaslíbení Boží milosti, které provází péči o nemocné a společenství s nimi ve všech jejich podobách), vyjadřuje paschální *vocatio* celého společenství. Jeho jádrem je **společná** (zdravých i nemocných) liturgická *anamnesis* Ježíšova přechodu z utrpení, ztráty a smrti do nového života a osobní účast (*participatio*) na tomto velikonočním tajemství. Osobní i společný život zasažený nemocí a utrpením je v této účasti proměňován v **předjímanou společnou zkušenost vzkříšení**, která je východiskem povolání stát se **osobním a zároveň komuniálním znamením** přítomnosti ukřižovaného a vzkříšeného Ježíše Krista, být znamením jeho smrti i života v přítomnosti poznamenané nemocí, ztrátou, bolestí a umíráním. Společenství, které je při péči o lidi s demencí pozorné k velikonočnímu tajemství a je také svědkem proměny osobní identity nemocných v mnoha jejích aspektech, zaměřuje pozornost na osobitost nemocných, v jejíž perspektivě vidí a přijímá i projevy ztráty, bolesti, utrpení, zmatku či bolestné agrese jako součást společné a zároveň jedinečné pašijové cesty směřující k podobnosti Kristu (Ko 3,1-4).

Paschální povolání (*vocatio*) je křesťanskou odpovědí na **kontextuálně-vztahový model syndromu demence**, se kterým se setkáváme v současné sociálně-zdravotnické literatuře. V něm je syndrom demence nahlížen jako neurologické a zároveň vztahové postižení (*relational disability*), neboť společensko-medicínský obraz nemoci působí na postoje a vztahy k nemocným na straně blízkých pečujících, zdravotnického personálu, institucí, samospráv i širší společnosti. Maligní sociálně-kulturní prostředí tak může podporovat brzkou izolaci lidí s demencí, relativizovat jejich lidskou důstojnost, omezovat péči jen na nezbytné ošetrovatelské a pečovatelské

úkony. Oproti tomu péče zaměřená na osobnost (*person-centered*) bude spolu s nemocnými dbát na „integritu“ lidského života v kontextu ztráty tělesných i duševních schopností (Joan M. Eriksson).

Zdeněk Trtík **komuniálně-soteriologický rozměr** kontextuálně-vztahového modelu nemoci vyjádřil svým typickým hutným, úsporným stylem: „Teprve ve spasené existenci jsou strukturální osobní vztahy já-ty ve své ontologické plnosti, zakládající lidství, i všechny ostatní lidské vztahy určovány Boží láskou, zachraňovány ze vši porušenosti a proměnou přiváděny k plnosti svého určení. Spolu s těmito vztahy a v nich je zachraňováno a k plnosti dováděno lidské já, které v nich vzniká a existuje.“ (Trtík 1980, 50) Spojuje pregnantně nejen všechny tři roviny lidského osobního bytí, které jsme zmínili výše, ale váže je k velikonočnímu tajemství a paschálnímu *vocatio*.

***Modus pastorandi* – ochota k proměně**

Paschální společenství roste z přijetí rozporuplných podmínek lidské existence a života lidí v nich. Toto přijetí nevede k oddělování od druhých ve snaze o vlastní sebezáchovu, ale naopak k prohlubování vzájemné solidarity. Takové společenství s sebou nese výzvu k zaujetí adekvátního postoje pečujících v jejich vztahu k nemocným demencí. Duchovní **péče zaměřená na osobu** (*person centred*) spatřuje osobní hodnotu a důstojnost každého člověka ukotvenou v Bohu a soustředí se na rozvoj a zachování osobní identity lidí v reálných podmínkách a v každodenní situovanosti jejich konkrétního života, jež překračuje výhledem k jedinečné osobitosti lidí završené v eschatech (1K 13,12; 2K 5,1-7).

Péče zaměřená na osobu podporuje zachování co nejkvalitnějších vztahů lidí s demencí k Bohu, k druhým, k sobě a ke stvoření, a to v míře, kterou umožňuje jejich současný zdravotní stav. Nesoustředí se na evidování deficitů (kognitivních, emočních, sociálních), ale **trpělivě a pozorně identifikuje dovednosti, schopnosti, možnosti a příležitosti** na straně nemocných, pečujících i širší komunity, které mohou ony **vztahy podpořit, posílit a zachovat v co nejvyšší možné kvalitě**. Příkladem zachování vztahu k prostředí mohou být individualizované zahrady či zahrádky (záhonky) pro nevidomé nebo osleplé, kteří se přestěhovali do domovů s péčí. Na základě rozhovoru s nimi o květinách, keřích a stromech, které měli rádi, jsou v areálu domova vytvořeny záhony či zákoutí s rostlinami, jejichž vůně, chuť, tvar a povrch jsou klientům důvěrně známy a pomáhají jim obnovit a zachovat vztah ke světu na novém místě pomocí paměti a smyslů, které jim zůstaly. Podobným způsobem můžeme podporovat vztah ke světu také u lidí s demencí. Svůj význam mohou mít i různé formy **zooterapie. Zážitky a prožitky**, které lidé přijímají ze světa, jsou jedním ze způsobů objevování a naplňování životní (smyslu)plnosti. V prvním a částečně i druhém stupni demence mohou lidé, které postihla, naplňovat svůj život různými podobami **tvořivosti**: hrou, zpěvem, malováním, rukodělnými pracemi apod. Při objevení se prvních příznaků a po vyslechnutí diagnózy má svůj význam zaujetí **vnitřního postoje** k nemoci a očekávaným důsledkům jejího působení na kvalitu lidského života. Ve všech třech základních rovinách společného objevování smysluplnosti života v rámci péče o lidi s demencí má zásadní roli společenství: rodina, sbor a místní (obecní) komunita. Jeho role je **respitní** (nabízí krátkodobé, ale opakované odlehčení dlouhodobě pečujícím o nemocné), **relaxační** (vytváří vhodné prostředí pro tělesný i duševní odpočinek) a **oceňující** (poskytuje uznání a ocenění dlouhodobě pečujícím i pochopení pro jejich případná selhání). Vytváří podmínky pro setkání, při kterých se plánuje péče, sdílí zkušenosti s ní a poskytuje vzájemná posila.

Ti, kdo poskytují duchovní péči blízkým pečujícím, mohou vstoupit do role **rádců**, kteří s pečujícími hledají řešení problémů, jež s nemocí i péčí o nemocné souvisejí, a zvažují jejich přijatelnost. Mohou také zaujmout roli **průvodců**, kteří přispívají k porozumění tomu, co nemoc působí v osobním životě i ve vzájemných vztazích, k přijetí ztráty i utrpení, které vnímají jako nezasloužené. Obě role vyžadují informovanost o demenci, její léčbě i možnostech, které se nemocným a pečujícím nabízejí ze strany státu, institucí, občanských sdružení apod. Důležité je také cílené rozvíjení postojů a dovedností, kterých je třeba při poskytování péče zaměřené na osobu. S ním souvisí i trvalá ochota k **proměně stereotypních a předsudečných návyků a postojů**, které takové péči brání, v otevřenost k jedinečnosti nemocných a způsobu, jakým demence mění život jim i jejich blízkým. Jsou to právě nemocní a jejich blízcí, od kterých se ti, kdo o ně pečují a doprovázejí je, tedy např. duchovní či pastorační asistenti, mají stále **učit**, jak to činit co nejlépe.

Ke smysluplné duchovní péči o nemocné patří dovednost **vstupovat do jejich osobní reality**, kterou postupující demence stále více poznamenává. Plné přijetí osoby nemocného i s jeho osobní realitou, tj. osobním světem vzpomínek, náznaků, neopakovatelných propojení věcí, lidí, událostí, míst i času, záměn osobních identit i těch nejbližších, buduje **vzájemnost** dávání i přijímání ve vztahu mezi nemocným a pečujícími. Přijetí **jinakosti** vnitřního světa lidí s demencí, ve kterém pro pečující zmatené, nesmyslné a nelogické věci „dávají v klientově osobním světě smysl“, je podmínkou pro to, aby se nemocní z objektu péče mohli proměnit v partnery pečujícího vztahu. K tomu může patřit i dovednost hrát v osobním světě nemocných určité role, které nám ve svém světě pro dané setkání „přidělili“.

Vstup do osobního světa nemocných vyžaduje odpovědnost, vlídnost a laskavost zejména s ohledem na emoce, které jsou s ním stále velmi silně spojeny a v něm prožívány, a to i v pokročilém stádiu demence. Duchovní péče o lidi s demencí má tak specifickou **temporalitu**, tedy způsob, jakým je v ní prožíván čas a jak se s ním při péči pracuje. Komunikace s nemocnými, významně poznamenaná kognitivními deficity, náhlou změnou nálad, proměnou osobní identity, poruchami chování a jinými projevy demence, vyžaduje opakované hledání společného **rytmu** a naladění, díky kterým může do setkání aktivně vstoupit osobnost nemocného a čas pastorační návštěvy se stát **sdílenou přítomností**. Jakkoli je v péči o nemocné důležité pragmatické plánování, v duchovní péči se soustředíme na čas jako **životní kvalitu**, jejíž transcendentní smysl ozřejmuje slovo apoštola Pavla: „vykupujte čas vám daný“ (Ef 5,16).

Specifické aspekty duchovní péče a komunikace

Duchovní péče o lidi s demencí je službou (k) životu. S ohledem na postupnou ztrátu k duchovnímu růstu potřebných kompetencí u nemocných demencí se v péči o ně soustředíme na aktivaci a zachování toho, co bylo a dosud je součástí jejich osobního duchovního života. Někdy v této souvislosti hovoříme o **rehabilitační strategii** v péči: jde v ní především o rozpoznání stále existujících „dovedností“ v praktikování duchovního života, o jejich konsolidaci a následné udržování pravidelným zapojováním do života nemocných.

Důležitým aspektem péče je její orientace na **přítomnou skutečnost**, jejíž význam narůstá v té míře, v jaké dochází u nemocných demencí ke ztrátě kognitivních funkcí důležitých pro orientaci v čase. Nemocným nepokládáme otázky zaměřené na ověřování jejich orientace v čase, v prostoru nebo v osobách (Víš, co je dnes za den? Víš, jaký je rok? Víš, kde jsi? Víš, kdo jsem? Víš, kdo to přišel se mnou? Víš, co je to za jídlo, které máš k obědu?). Takové otázky mohou přispět k jejich nejistotě, mohou je mást nebo rozrušit. V komunikaci s nemocnými jsou to pečující, kdo nemocné ukotvují sdělováním prostých a každodenních faktů. Pokud je přítomno více lidí nemocných demencí současně (např. při bohoslužbě nebo jiné společné aktivitě), komunikujeme s nimi vždy adresně: oslovujeme postupně každého z nich spolu s osobním očním kontaktem. Když navštěvujeme nemocné demencí v jejím pokročilém stádiu, při každé návštěvě se znovu krátce představíme, řekneme, odkud přicházíme a odkud se s nemocným známe. Můžeme říci, kde nyní spolu jsme a co je právě za den. Pojmenujeme také vše, co jsme případně přinesli (např. Bibli, liturgické nádoby pro slavení bohoslužby apod.). Pomocí této komunikační praxe přispíváme k ukotvení probíhajícího setkání ve vnějším řádu (den, noc, místo, čas k jídlu apod.). Jednoduchými krátkými větami, kterými popisujeme, co právě spolu děláme, co cítíme nebo prožíváme, přispíváme k vytvoření společně sdílené a prožívané přítomné skutečnosti. Narůstající ztrátu vědomí dlouhodobé osobní identity kompenzujeme nemocným v této podobě komunikace vytvářením **momentální a kontextuální identity** (ležím v posteli, je den, právě mám oběd a někdo za mnou přišel, usmívá se na mne, přinesl věci, které jsou mi povědomé, mám radost, zlobím se ...). Zejména v ranějších fázích demence může tato podoba identity povzbudit paměť a osobní identitu s ní spojenou.

Ubývání kognitivních funkcí u nemocných s sebou přináší zmatečnost, nereálnost, nelogičnost a jiné deficity ve srozumitelnosti, jasnosti a věrohodnosti jejich slovních sdělení. V komunikaci s nemocnými se nesoustředíme na obsah sdělení, nerozporujeme představy nebo příběhy, které nám sdělují (např. že jsme právě v dílně a kontrolujeme podvozek auta), neargumentujeme ve snaze vrátit nemocného do reality pokoje sociálně-zdravotnického zařízení. Pozornost věnujeme **stvrzení pocitů**, které jsou za slovy nemocných demencí, jsou vždy reálné (i když odpovědí na nereálné, zmatečné situace) a jsou projevem vnitřní, osobní reality nemocných (ačkoli je kontrola auta v dílně nereálnou situací, bezradnost nad tím, jak opravit zjištěnou závadu, je reálná a autentická).

Rozvíjení pozornosti k pocitům a emocím, dovednosti je rozlišovat a pojmenovávat a následně s nimi pracovat v komunikaci jsou klíčovými dovednostmi duchovní péče o nemocné demencí.

Významným prostředkem komunikace s nemocnými demencí je **dotek**, kterému jsem již věnoval pozornost v úvodní části příspěvku. Je prostředkem navázání a udržení komunikace, sdíleným pocitem i společným prožitkem přítomnosti. Pečující ale musí dobře vnímat a vyhodnotit reakci nemocného na dotek. Pouze nemocnými chtěný (pozitivně přijímaný) a k nim dostatečně citlivý haptický kontakt přispívá k odpovědné a na osobu zaměřené péči. Zkušenosti i výzkumy ukazují, že vedle doteku je to **smích**, který výrazně přispívá k navázání vztahu mezi nemocnými a pečujícími a k prožitku společné přítomnosti.

Jednou z nedůležitějších oblastí duchovní péče o nemocné demencí je **péče o jejich paměť**. Paměť má značný význam pro socializaci. Umožňuje navazování vztahů a kontinuitu v nich, rozvíjení konverzace, napojení se na osobní svět druhých, sdílení významných událostí, naladění na druhé, generační a rodinné souznění. Je také významným zdrojem naší osobní identity (jsem tím, kdo si pamatuje a ví), uvědomění si sebe samých, vztahu k sobě samým, a tak základem aktivního vztahu našeho já k sobě, k druhým a ke světu. Jedním z klíčových cílů péče o nemocné je proto přispívat k aktivizaci a uchování paměti u lidí, kteří ji v důsledku postupující demence ztrácejí. V duchovní péči je to pak zejména orientace na biografické paměťové stopy spojené s kontextem prožívání Boží přítomnosti.

K péči o paměť nemocných patří užívání toho, co může být vhodným a účinným podnětem pro aktivaci paměti, a tedy vědomí osobní identity. Výrazem této péče je záměrné vytváření **biograficko-mnemonického prostředí**, ve kterém nemocní demencí žijí. K němu patří zejména to, co působí na smysly nemocných: různé předměty (kterých se mohou bezpečně dotýkat!), obrazy, fotografie, květiny, knihy, ale také zvuky (hudba, písně, recitace). K neúčinnějším patří podněty, které souvisejí s tzv. rokem normativity, tedy s obdobím kolem 25. roku života nemocného, a s dětstvím, popř. dospíváním, tedy s obdobími, ve kterých vznikají nejodolnější paměťové stopy. Podobně účinné jsou také vžitě, důvěrně známé věci, tj. to, co nemocní „vždy znali a dělali“, např. písně, poezie, rukodělné práce apod. K biograficko-mnemonickému prostředí patří také „krabice vzpomínek“ (*memory box*), která má nemocné a pečující provázet na jejich společné cestě životem s demencí. Vytvoření jejího obsahu je proleptickou činností, předjímáním toho, co může s postupující nemocí pomoci k aktivizaci a co nejdelšímu uchování autobiografické paměti. Je výsledkem společného hledání **osobních symbolů** (fotografií, předmětů apod. reprezentujících osobní identitu nemocných), které mohou být shromážděny a uloženy, aby se později, např. v době hospitalizace nebo dlouhodobého pobytu, staly prostředkem péče o paměť nemocných.

V kontextu na osobu zaměřené péče o lidi s demencí má značný význam **komunita**, tj. stabilní a spolehlivé společenství těch, kteří se různým způsobem a různou měrou dlouhodobě podílejí na péči o nemocné spolu s nejbližšími. Demence je natolik závažné onemocnění, že bez podpory širší komunity je pro osoby blízké péče o nemocné vysilující a z dlouhodobého hlediska neúměrnou zátěží fyzickou, psychickou, sociální (ztráta kontaktů s lidmi, volnočasových aktivit apod.) i finanční. Z našich sborů bychom měli záměrně vytvářet inkluzivní společenství, která vytvářejí přijímající, podporující a bezpečné prostředí pro ty, jejichž život začíná ovlivňovat demence, tedy jak pro nemocné, tak i jejich blízké. Zejména pro období před hospitalizací je takové společenství významnou oporou. Může odlehčit blízkým v náročné péči, poskytnout jim porozumění, ocenění, neodsuzující postoj (pečující často procházejí složitými emocemi i rozhodnutími), podporu (i konkrétní pravidelnou pomocí), základní poradenství, asistenci apod. V rámci náboženské obce můžeme společně s nejbližšími vyznačit přechody a změny v průběhu postupujícího onemocnění, např. přípravu a zahájení domácí péče (specifické požehnání domova zaměřené na novou podobu společného života) nebo „rozloučení“ se sborem a jeho komunitou při trvalém odchodu do zařízení s odbornou péčí, popř. požehnání na novém místě. V kontextu těchto přechodových rituálů se může vytvářet podpůrný přátelský kruh, který odpovědně přijme závazek pečovat o vztahy a kvalitu života nemocného svými pravidelnými návštěvami. Setrváním v modlitebním společenství s nemocnými, uchováváním jejich osobní identity v **komunitní paměti** a jejím ožíváním při osobních návštěvách nemocných odkazujeme k naplnění osobní identity v osobitosti, tj. v připodobnění se Kristu v eschatech, k němuž dochází v rámci sítě osobních vztahů: „Spolu s těmito vztahy a v nich je zachraňováno a k plnosti dováděno lidské já, které v nich vzniká a existuje.“ (Zd. Trtík) Sdílená péče o nemocné demencí je jedním z konkrétních projevů církve jako „těla Kristova“, v němž o sebe jednotlivé údy vzájemně pečují (1K 12,12nn; Ř 12,1-16).

Zásady pro liturgické slavení

Slavení bohoslužby zůstává základním způsobem duchovní péče o lidi, kteří onemocněli syndromem demence. Její podoba musí citlivě reagovat na momentální potřeby a stav nemocných, kteří se k bohoslužbě shromáždili. Bohoslužbu vždy utváříme jako **společné** slavení s nemocnými, nikoli jako naši službu pro ně. Bohoslužba je duchovní péčí o nemocné, jejich blízké i o nás. Zaměřujeme se v ní na **vzpomínky** a na **stvoření**, které je přítomné v podobě květin, stromů (bohoslužba v zahradě nebo v místnosti s výhledem do zahrady, parku či lesa), zvířat. Vzpomínky a živá příroda jsou důležitými zdroji duchovního života nemocných. Obsah bohoslužby je **konkrétní a názorný**, snažíme se vyhnout abstraktním konceptům (mezi které patří i slova jako spása, naděje, víra apod.) a komplexním myšlenkám, k jejichž vyjádření je třeba složitější větné stavby. Při komunikaci v rámci slavení usilujeme o její **adresnost**, tj. navazujeme častý oční kontakt spojený s oslovením jednotlivých přítomných, přicházíme k nim, dotýkáme se jich, ptáme se na konkrétní vzpomínku, která se jim vybaví. A zdůrazňujeme **prožitkový** aspekt bohoslužby na úkor její poučnosti. Demence brání tomu, aby si nemocní pamatovali konkrétní obsah promluvy a modliteb, ale relativně dlouho v nich působí prožitek z bohoslužby.

Adresnost bohoslužby máme na paměti zejména v jejím úvodu a závěru. Nemocné, kterým to jejich stav dovoluje, můžeme zapojit do přípravy místnosti nebo vybraného místa k bohoslužbě a mluvit při tom s nimi o tom, co konkrétně pro ně dělá nějaké místo zvláštním (výzdoba, květiny, svíčky, kříž, soška Marie, bílý ubrus?). S každým a s každou, kteří na bohoslužbu přijdou, se osobně přivítáme podáním ruky či jiným citlivým dotykem a **oslovíme je jejich jmény**. Podobně i při loučení na závěr bohoslužby se s každým pozdravíme osobně, oslovíme je opět jejich jmény, podáme ruku nebo jim jednotlivě požeňme (s dotekem).

Důležitým rysem bohoslužby s lidmi s demencí je její **pravidelnost**, a to jak co do formy, tak četnosti. Pevná, v zásadě neměnná struktura slavení s repetitivními prvky, ke kterému se lidé scházejí alespoň jedenkrát týdně (!), z bohoslužby činí něco, co je nemocným „známé“ a je součástí jejich života.

Základním médiem bohoslužby s nemocnými demencí jsou **smysly**. Bohoslužba proto bývá někdy označována za senzoryckou (*sensory worship*). Jejím jádrem je setkání s Bohem ve smysly vnímaném a přijímaném (*in the sensed*). Důležitými prostředky tohoto setkání jsou **hudba a pohyb**. Pro bohoslužbu společně vybíráme důvěrně známé, až rutinní písně s refrény či s výraznými rytmy a slovy, které se opakují, např. krátké aklamace a response. I s demencí se mohou lidé naučit jednoduchá slova, krátká slovní spojení nebo rytmy, které před tím neznali. Pokud je k tomu vhodné prostředí, můžeme do bohoslužby zařadit i pohyb, kterým nemocní mohou vyjadřovat např. radost nebo vítání (např. Ježíše při jeho vjezdu do Jeruzaléma) apod. Svůj velký význam mají také **ztělesněné praktiky víry**, k nimž patří zejména gesta a postoje při liturgickém pozdravu, při modlitbě (sepnuté nebo pozdvížené ruce), při přijímání večeře Páně apod. I používání **liturgických barev** ve vztahu ke svátkům a obdobím liturgického roku, pokud patřily k životu jejich víry před nemocí, je významnou podporou osobního duchovního života lidí s demencí. Názorný, konkrétní a na přítomný okamžik zaměřený charakter bohoslužby podtrhuje pravidelné začleňování **konkrétních, smyslově bohatých předmětů** (barevných, různých povrchů, různé vůně, někdy i různých chutí a také zvuků). Mohou se stát nejen podněty pro paměť nemocných, ale podporují také aktivní zapojení nemocných do bohoslužby. S jejich pamětí můžeme „experimentovat“ i položením otázky: Teď jsem Vám, Eliško, položil něco do ruky. Co je to?

I v rámci biblické promluvy užíváme **interaktivní** prvky, které nám pomáhají navazovat a udržovat vztah s přítomnými, posilovat adresnost bohoslužby a rozvíjet její prožitkový charakter. Z Písma volíme texty bohaté na **konkrétní detaily z přírody nebo z lidského světa**, které mohou rezonovat s osobním světem nemocných. Obsahová názornost textů nám pomáhá vstoupit prostřednictvím **aktivní imaginace** (propojování s pocity a vzpomínkami) do biblického příběhu (nebo podobenství) a přispět k setkání s Bohem v jeho slově blízkém životu a vzpomínkám lidí s demencí. Vytvořením vztahu mezi biblickým textem a předmětem, který přineseme a začleníme do bohoslužby (např. nádobka s vodou, když se v textu o vodě hovoří, nebo něco drobného k jídlu, když se o něm v textu zmiňujeme apod.) zesiluje konkrétnost a názornost promluvy i její prožitkový rozměr. K němu také přispívá, pokud si lidé mohou z bohoslužby odnést něco konkrétního na pokoj (obrázek apod.) Při promluvě hovoříme zřetelně a pomaleji a ověřujeme si, že nás přítomní lidé slyší. Projevy demence nejsou důvodem k tomu, abychom se při bohoslužebném slavení uchýlovali k „dětskému“ projevu. S nemocnými komunikujeme jako s dospělými.

Vše, co v bohoslužbě přispívá k aktivnímu zapojení nemocných do jejího slavení, se stává významným zdrojem prožitku (**sebe**)ocenění nemocných a přispívá k zesílení momentální a kontextuální identity těch nemocných, jejichž vědomí osobní identity je již demencí výrazně narušeno.

Duchovní péče o pečující

Syndrom demence je onemocněním, které má významné dopady na kvalitu života nemocných i těch, kteří o ně pečují, nejčastěji jejich nejbližších. Demence s sebou přináší narůstající nároky na péči. Pro blízké pečující se stává zdrojem mnoha **stresorů**. Časové, fyzické i psychické nároky péče způsobují stále větší sociální i intimní izolaci pečujících, která vede k prožitkům osamělosti. Postupně se jim vytrácí osobní čas, jenž dosud mohli věnovat svým zálibám, širší rodině, přátelům, sportovním nebo kulturním aktivitám, náboženské praxi a jiným významným činnostem, které patřily k důležitým zdrojům jejich tělesného, duševního i duchovního života. Jiným výrazným stresorem je znejasnění osobních střednědobých i dlouhodobých cílů, které si pečující před nemocí stanovili jako náplň svého života, např. cestování, další vzdělávání, rozvíjení nových dovedností a zálib. O postupu onemocnění, nárocích na péči a délce jejího trvání nelze mít nikdy představu natolik dostatečnou, aby pečujícím umožnila promyslet skloubení péče s těmito cíli. Tato nejistota se týká i pracovní kariéry. Péče s sebou nese také fyzickou a finanční zátěž, jejichž míru nelze dopředu odhadnout. Žal, pocit bezmoci, hněv, popření i pocit viny pak patří k výrazným emočním stresorům. Z jen letmého přehledu je patrné, že duchovní péče křesťanského společenství nepatří jen nemocným, ale také – a možná zejména – těm, kteří o své blízké pečují.

Demence je neurologickým a zároveň vztahovým postižením. Společensko-medicínský obraz lidí s demencí působí na afektivní postoje, které k nemocným zaujímají jejich blízcí, širší okruh známých i společnost. V literatuře se můžeme setkat se čtyřmi základními postoji, které blízcí pečující zaujímají k nemocným a jež se od sebe mimo jiné liší mírou distance v jejich vztahu k nemocným. Někteří pokládají péči za součást svého životního **závazku** (*commitment*) k nemocnému i k hodnotám, které tvoří významnou součást jejich osobní identity. Jiní vnímají svoji péči o nemocné jako **povinnost** (*obligation*), které je třeba dostát a jejíž splnění společnost očekává. Jinou reakcí blízkých je **odstoupení** (*dissociation*), vyjádřené zejména snahou přenést péči od počátku na někoho jiného a aktivně se do ní nezapojoval. Krajní odpovědí je naprosté odmítnutí, **nepřijetí** (*repudiation*) nemocného a péče o něj, spojené s projevy až nechuti k nemocnému (kvůli proměně jeho osobnosti a chování) a s jednoznačným vnímáním péče jako břemene.

Blízcí pečující, pro které je víra jedním ze základních duševních i duchovních zdrojů jejich pečujícího postoje k nemocným, potřebují mít **důvěru** k místnímu křesťanskému společenství, náboženské obci nebo sboru. K ní náleží vědomí, že jsou spolu s nemocnými přijímáni, že společenství základním způsobem rozumí jejich náročnou a obtížnou situaci, dává jim podporu a stojí při nich i tehdy, když s některými spornými rozhodnutími, které v rámci své péče učinili, nesouhlasí. Pouze v kontextu této základní vzájemné důvěry se může rozvíjet smysluplná duchovní péče o blízké pečující.

Klíčovým pastorálním tématem je prožitek **nejednoznačné ztráty** (*ambiguous loss*), která bývá také vyjádřena jako „přítomná nepřítomnost“. Mívá dvě základní podoby. Jednou z nich je prožívání psychické přítomnosti druhých se současným vědomím jejich fyzické absence; „odešli bez rozloučení“. Životním kontextem prožívání této ztráty jsou pohřešování v souvislosti s válkou nebo katastrofou, únos, dlouhodobé věznění, sebezabití, emigrace, exil, expatriace, nařízená adopce nebo odejmutí dítěte, rozvod, neplodnost či potrat, „prázdné hnízdo“ po odchodu dětí, dlouhodobá hospitalizace. V případě demence a jejího dopadu na osobní identitu nemocných prožívají blízcí pečující ztrátu psychické přítomnosti (osobnosti, jak ji znali) nemocných současně s jejich přetrvávající fyzickou přítomností; „zůstali i po rozloučení“. Tento prožitek nejednoznačné ztráty bývá spojován také se závislostmi, chronickým mentálním onemocněním, depresi, přetrvávajícím zármutkem, steskem po domovu, autismem, kómatem a jinými životními stavy, které trvale působí na změnu osobnosti lidí. Jedním z úkolů duchovní péče je pomoci blízkým pečujícím zvládnout tuto nejednoznačnou ztrátu. Může k tomu přispět podporou:

- v hledání smyslu (*Co pro mne tato nová situace znamená? Jak jí rozumím?*)
- ve zmírnění kontroly (*Jak mohu nechat být to, co se vymyká mé kontrole?*)
- v obnovení identity (*Kým teď jsem, když mě má žena už nepoznává? A já nepoznávám ji?*)

- v normalizaci nejednoznačnosti (*Co si mám počít s mými protikladnými pocity? Jsem rád, že žije, ale cítím se s ním uvězněná ...*)
- v přehodnocení citové vazby (*attachement*) (*Jak mohu „nechat být“ a zároveň si stále pamatovat?*)
- v objevení naděje (*Jak mohu nalézt naději v přetrvávající ztrátě, k jejímuž útěšnému uzavření nedohlédnu?*)

Ve všech aspektech zvládnání nejednoznačné ztráty i nároků spojených s péčí o nemocné potřebují blízcí pečující využít všechny **osobní zdroje**, fyzické, duševní i duchovní, aby toto náročné období svého života zvládli. V duchovní péči se zaměřujeme nejen na aktivaci a zachování dosavadních duchovních zdrojů, ale rovněž na jejich rozšiřování o zdroje nové, kterými mohou být např. meditace, meditační procházky, četba Písma zaměřená na zvládnání náročných životních situací, biblické příklady péče nebo práci s emocemi.

K náročným prožitkům blízkých pečujících patří **bezmoc**, jejich vlastní, ale také těch, o které pečují. Pocit bezmoci pečujících mnohdy negativně působí na jejich touhu dostat svému závazku vůči nemocnému. Zmírnit toto napětí můžeme v duchovní péči podporou a rozvíjením kompetencí, které pomáhají péči zvládat, i vytvářením prostředí, které je této péči vstřícné. V případě manželů nebo partnerů patří „k demenci přátelskému prostředí“ např. přistýlky na pokojích, možnost doprovázet na pánskou/dámskou toaletu nebo do šatny, dostatečné soukromí k intimitě sexuálního života. Bezmoc nemocných v podobě jejich odkázanosti na pomoc druhých může v blízkých pečujících vyvolávat pocity zlosti, zášti, odporu, resentimentu a moci, zejména tehdy, byl-li vzájemný vztah poznamenán násilím fyzickým nebo psychickým či jinými druhy vztahových zranění. K těmto emocím se mnohdy váže také **pocit viny** za ně. Pomoci vyznat se v tomto rozporů plném světě nových emocí, porozumět mu a odpovědně s ním pracovat v rámci vztahu blízkých pečujících k nemocným patří k důležitým úkolům duchovní péče. Její součástí je uvážlivá četba Písma a odpovědné užívání tradice křesťanského morálního učení, které nevedou primárně ke kritice pečujících či odsuzujícímu postoji k nim, ale naopak přispívají k bezpečnému prostředí důvěry, ve kterém pečující blízcí mohou otevřeně vyjadřovat a sdílet i své **negativní emoce a myšlenky** s vědomím, že je společenství víry s nimi ponese a pomůže jim je zvládnout.

Od společenství potřebují blízcí pečující také podporu k vyrovnání se s tlakem společenské **tyranie „máš“**, která očekává, že se blízcí péče o nemocné ujmou a zvládnou ji. Její tlak, různým způsobem komunikovaný azvnitřněný, někdy vyvolává v pečujících pocity hanby, studu a provinění, že nejsou schopni očekávání naplnit. V duchovní péči se proto zaměřujeme na praktické aspekty a projevy **uznání osobní hodnoty** nemocných i blízkých pečujících v kontextu nemoci, která tak výrazným způsobem zasahuje do osobní identity nemocných i blízkých pečujících, do dosavadní podoby jejich společného života i do očekávání spojených s budoucností.

Záměrné a dlouhodobé rozvíjení duchovní péče o lidi s demencí, zaměřené na budování vztahů a na osobu, je významné pro vytváření křesťanských komunit a církví jako odolných inkluzivních společenství, ve kterých lidé mohou společně od Boha přijímat, spoluvytvářet a užívat různorodé osobní i komunitní zdroje pro zvládnání svých náročných životních situací a období života.

Mgr. Pavel Kolář, M.T.S., Th.D.

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy

Použitá literatura

- Biggar, Virginia. 2019. *Dementia-Friendly Worship: A Multifaith Handbook for Chaplains, Clergy and Faith Communities*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Boss, Pauline, Janet R Yeats. 2014. „Ambiguous Loss: A Complicated Type of Grief When Loved Ones Disappear”. *Bereavement Care* 33 (2): 63–69. <https://doi.org/10.1080/02682621.2014.933573>.
- Britt, Katherine Carroll, Augustine C. O. Boateng, Hui Zhao, Francesca C. Ezeokkonkwo, Chad Federwitz, Fayron Epps. 2023. „Spiritual Needs of Older Adults Living with Dementia: An Integrative Review”. *Healthcare* 11 (9): 1319. <https://doi.org/10.3390/healthcare11091319>.
- Dalby, Padmaprabha, David J. Sperlinger, Stephen Boddington. 2012. „The Lived Experience of Spirituality and Dementia in Older People Living with Mild to Moderate Dementia”. *Dementia* 11 (1): 75–94. <https://doi.org/10.1177/1471301211416608>.
- Glas, Gerrit. 2006. Person, Personality, Self, and Identity: A Philosophically Informed Conceptual Analysis. *Journal of personality disorders*. 20. 126-38; discussion 181. 10.1521/pedi.2006.20.2.126.
- Jewell, Albert, Tom M. Kitwood, ed. 2011. *Spirituality and Personhood in Dementia*. London Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

- Machulová, Helena, Tomáš Machula. 2023. „Theological-anthropological Aspects of the Pastoral Care of People Suffering from Dementia“. *Studia theologica* 25 (2): 177–90. <https://doi.org/10.5507/sth.2023.032>.
- Maryšková, Jana. 2018. „The Specific Character of Pastoral Care for Dementia Patients – Seelsorge as Leibsorge“. *Studia theologica* 20 (4): 141–57. <https://doi.org/10.5507/sth.2018.003>.
- Shamy, Eileen, ed. 2003. *A Guide to the Spiritual Dimension of Care for People with Alzheimer's Disease and Related Dementia: More than Body, Brain, and Breath*. London New York: J. Kingsley Publishers.
- Sheffler, D.T. Personhood, Personal Identity, and Personality. Dostupné z: <https://www.dtsheffler.com/notebook/2023-06-09-personhood-personal-identity-and-personality/>
- Trtík, Zdeněk. 1967. „Otázky křesťanské anthropologie“. *Náboženská revue* 38: 65–76.
- Trtík, Zdeněk. 1969. „Teologicko antropologické předpoklady psychiatrie“. *Theologická revue* 2 (1): 13–22.
- Trtík, Zdeněk. 1973. „Příspěvek ke křesťanské anthropologii“. *Theologická revue* 6 (1–3): 5–9, 36–40, 77–81.
- Trtík, Zdeněk. 1980. „Tajemství Trojice“. *Theologická revue* 13 (2): 48–51.

O duchovním doprovázení

Tichá přítomnost Boha medzi dvoma dušami – o duchovnom sprevádzaní

Duchovné sprevádzanie je pozvaním vstúpiť s druhým do priestoru, kde koná Boh. „*Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.*“ (Mt 18,20) Je odpoveďou na túžbu človeka zažívať Božie pôsobenie vo vlastnom živote a zorientovať sa v ňom. Sprevádzanie nevzniká z potreby radiť, ale z ochoty naslúchať, kým sa v duši druhého otvorí miesto pre Jeho hlas. Ako sprevádzaná aj sprevádzajúca som smela byť svedkom toho, ako sa v duši druhého niečo pohlo – v tichosti, v hĺbke. Túto skúsenosť by som rada zdieľala.

Citlivé vnímanie Božieho hlasu v každodennosti

„*Radujte sa s radujúcimi, plačte s plačúcimi. Majte porozumenie jeden pre druhého. Nezmyšľajte vysoko, ale venujte sa všedným službám. Nespoliehajte na svoju vlastnú chytrnosť.*“ (Rim 12,15-16)

V čase, keď sa čoraz viac hovorí o kríze naslúchania, duchovné sprevádzanie sa ukazuje ako vzácna služba. Nejedná sa o psychoterapiu, koučing, pastoračný rozhovor, výklad Biblie na mieru, ani vedenie v morálnom zmysle, je to autentický priestor, kde sa stretáva dôvera človeka a prítomnosť Boha. Duchovný sprevádzajúci tu nie je učiteľom, ani radcom, ale svedkom zdieľania duchovného priestoru. Je ako pútnik kráčajúci vedľa druhého, načúva jeho príbehom, zamysleniam, otázkam i tichu, ktoré rešpektuje ako miesto, kde môžu dozrievať odpovede. Pomáha vnímať jemný Boží hlas ukrytý aj v zdanlivo bežných udalostiach.

Duchovné sprevádzanie je dialogické – je to vzťah založený na hlbokom naslúchaní a rozlišovaní, dôležitá je plná pozornosť a prítomnosť sprevádzajúceho. Základnou bunkou je duchovný rozhovor, v ktorom hľadáme súvislosti, korene, vzťah k Bohu. Môže mať pravidelný rytmus (raz mesačne), prípadne krátkodobý či jednorazový charakter s oporou v etickom kódexe duchovného sprevádzania. Cieľom je zachytiť Božiu účasť v živote človeka, rozlišovať duchovné hnutia (stav útechy vs. neútechy – čo pochádza od Boha a čo je len ozvena strachu či vplyv okolia), tiež prehlbovať modlitbu a vieru. V neposlednom rade nachádzať duchovnú orientáciu v náročných obdobiach – ako je strata blízkej osoby, životné smerovanie, duchovná kríza, pocit zacyklenia apod.

Vychádza z presvedčenia, že každý človek má osobný vzťah s Bohom, no občas potrebuje niekoho, kto mu pomôže tento Boží dotyk rozpoznať, kam ho Boh volá a čo v ňom koná. Sprevádzajúci nemusí byť kňazom, je to človek s osobným vzťahom k Bohu, schopným empaticky a nehodnotiaco počúvať, zároveň ctí tajomstvo druhej osoby a neustále sa v tejto oblasti rozvíja. Zmyslom duchovného sprevádzania nie je „viesť“ niekoho k Bohu, ale posilňovať jedinečný vzťah s Ním. Nie je zámerom mať na všetko odpoveď, ale zostať pri sprevádzanom tam, kde Boh vstupuje sám – a rozoznávať, čo je naozaj podstatné. Niekedy je to sprevádzanie skrze slzy, inokedy cez zázrak vďačnosti. Nie je tu miesto pre manipuláciu, rušenie osoby v rozhovore, presvedčanie alebo ovplyvňovanie, ale nechávame priestor pre konanie Boha, ktorý sa dotýka duše sprevádzaného.

K tomu ma napadá pekná myšlienka od Mikuláša Barrého: „Boh je stredom veľkého kruhu, ku ktorému sa zbíha nekonečné množstvo čiar, začínajúcich v rôznych miestach. Nepokúšaj sa niekoho odradiť od smeru, ktorý je pre neho osobný a jedinečný, mohlo by to pre neho byť zničujúce.“ K Bohu vedú rôzne cesty, rôznym spôsobom a sprevádzajúci túto cestu rešpektuje ako úctu k Božiemu dielu v každom človeku.

Sprevádzaný i sprevádzajúci – dve tváre jednej milosti

Ako sprevádzaná som zakúsila, aké vzácne je mať niekoho, kto mi pomáha rozlišovať a zostáva pri mne aj v čase, keď slová nestačia. Bolo blahodarné môcť v sebe usporiadať a pomenovať pocity. Objavovať hlbšie vrstvy, o ktorých som netušila, že tam sú, pokiaľ som ich nevyjadрила nahlas a pritom sa ma v tichu dotýkala Božia milosť. Boh nás nepotrebuje dokonalých – túži byť videný a vnímaný skrze nás samých, v osobnom vzťahu. „Aká je moja vlastná predstava Boha? Ako pôsobí v mojom živote? Ako sa ma tento vzťah dotýka? Kam ma pozýva?“ Stačilo, že druhý človek so mnou zainteresovane niesol i moje mlčanie, pretože Boh hovorí, i keď mlčíme. A to bolo dosť – pocit, že tu niekto pre mňa je a záleží mu na mojom duchovnom prežívaní. Ak má človek vieru, je dôležité, aby si bol vedomý toho, kde sa vo vzťahu k Bohu nachádza, ako vo svojom živote túto vieru zakúša, akým spôsobom ju aplikuje pri rozhodovaní a v interakciách s ľuďmi. „Kde je v tom s nami On, kam nás vedie?“

Ako sprevádzajúca sa učím pokore, trpezlivosti a citlivosti voči Duchu, ktorý vane, kde sám chce. „Vietor veje, kam chce, počuješ jeho zvuk, ale nevieš, odkiaľ prichádza ani kam ide. Tak je to s každým, kto sa narodil z Ducha.“ (Jn 3,8) Ľudské predpovede a prognózy nie vždy dôjdu k svojmu naplneniu, preto v sprevádzaní ide o akúsi úctu k vplyvu Vyššieho. Každé stretnutie ma konfrontovalo s otázkou: „Skutočne počúvam? Som ochotná neradiť, nezachraňovať, len držať priestor? Veriť, že Boh je tu a vstupuje, ako On sám chce?“. A žasla som nad Jeho dotyk, keď človek odchádzal s tým, že mohol „vypustiť ventil“ a nechať v sebe doznieť niečo kľúčové. Mohol si to v sebe urovnať, vysloviť alebo otvoriť niečo nové, v bezpečí a mlčanlivosti sprevádzajúceho, ktorý tento intímny priestor rešpektuje ako spovedné tajomstvo. Je to o hlbokej dôvere v to, že výsledok má v rukách Boh. Sprevádzajúci nie je záhradníkom, ktorý hodnotí rast, ale záhradou, ktorá prijíma dážď i slnko a dovolí semenu vyklíčiť v čase, ktorý pozná len On. Boh často pôsobí i neskôr, niekedy i dlho po samotnom stretnutí. Sprevádzanie je milosť, ktorá premieňa sprevádzaného aj sprevádzajúceho súčasne, dotýka sa oboch strán.

Z bolesti k súcitu – premenené rany ako brána k službe

„Nesprevádzam preto, že som nikdy nepadla. Ale preto, že Boh sa ma dotkol tam, kde som bola najviac stratená a s láskou ma niesol.“

Práve skúsenosť s vlastnými zraneniami učí sprevádzajúceho, ako zostať s druhým človekom aj v tých najťažších chvíľach – byť s ním stabilne v čase, keď sa mu možno rúca svet. Cez vlastné rany premenené Bohom sa s pravdivosťou dotýka duše druhého a neuteká ani pred nepríjemnými emóciami, ktoré by v ňom inak mohli vyvolať zneistenie, obranu alebo útek od témy. Aj psychológia zdôrazňuje, že naše nespracované oblasti môžu ovplyvňovať spôsob, akým vnímame druhých. Známy je výrok sv. Augustína: „Kýmim vás tým, čím sám žijem“. Jedná sa o projekciu a prenos, kedy si nevedome do druhého premietame svoje vlastné skúsenosti či bolesti. Zradná je tiež racionalizácia, teda rozumová interpretácia, kde chýba empatia a vcítenie sa do sprevádzaného. Bez pochopenia týchto súvislostí je náročné vytvárať dôverný, skutočný a otvorený vzťah. Sprevádzajúci by mal mať rozvinutú citlivosť voči vlastným nedostatkom a byť si vedomý ich vplyvu. V kontakte so sprevádzaným nepreberá rolu psychológa, ale sám sa stará o dostatočnú úroveň odbornosti, aby rozlíšil, kde jeho kompetencie začínajú a kde končia.

Preto je dôležité, aby sprevádzajúci mal ujasnený nielen svoj vzťah k Bohu, ale aj k sebe samému a svojmu životu. Vtedy môže v sebe niest postoj otvoreného srdca – ako ten, kto rany premenil na lásku a prijatie, a je ochotný úprimne zdieľať kúsok cesty s druhým. Na rozdiel od terapie duchovné sprevádzanie neodstraňuje nepokoj, ale sprevádza človeka v jeho hĺbkach. A sprevádzajúci pred tou hĺbkou neuteká, pretože sa nebojí ani tej vlastnej – ako svedok viery, že aj cez tmavé miesta preniká Boží lúč svetla. Tak môže byť duchovné sprevádzanie pre druhého bezpečným miestom.

Ako povedala sv. Terézia z Lisieux: „Často som vybadala, že je dobré, keď človek znáša utrpenie, že ho to robí zhovievavým k iným, lebo utrpenie nás privádza bližšie k Bohu.“

Jej slová mi dávajú zmysel práve vtedy, keď sa vo mne ozve súciti, ktorý nežiada, aby bol druhý silný, ale dovoľí mu byť i slabým. Sú výzvou k tomu, aby sme svoje prežitú bolesť premieňali na mosty k blíznym a pomáhali im nachádzať Božiu blízkosť uprostred ich skúšok s pokojnou zrelosťou duše. Vidieť Boží obraz v ich zraneniach, otázkach, mlčaní, hľadaní, zápasoch aj radoostiach.

Na záver

Duchovné sprevádzanie vnímam ako svedectvo toho, že kresťanský život nie je sólo projekt, ale živé putovanie spoločenstvom. Je zrkadlením Kristovej lásky, ktorá je prítomná v rozhovore, mlčaní i modlitbe. Miesto, kde sa nevysvetľuje, ale naslúcha, tam, kde sa človek nemusí obávať byť krehký, zraniteľný či hľadajúci.

Cirkev môže byť miestom stretnutia – ako stan z Exodu, kde Mojžiš vchádzal, aby hovoril s Hospodinom, a kde je vítaný každý, kto túži po Pánovi (porov. Ex 33,7-11). Každý človek, akokoľvek vzdialený či zranený, nájde miesto pri ohni. A niekto vedľa neho spoluzdieľa jeho cestu, na ktorej sa práve nachádza. Bez tlaku, že by mal byť niekde inde, stretáva sa s Bohom tam, kde práve je.

V tomto kontexte je duchovné sprevádzanie modlitbou dvoch srdiec, ktorá rozväzuje uzly a zapaluje lampy. A cirkev, keď sa učí sprevádzať, premieňa sa na telo, ktoré dýcha súcitom. Kde niekto kráča s druhým, ako Ježiš na ceste do Emauz (Lk 24,13-35), tam môže aj dnes dôjsť k zázraku. Práve príbeh učeníkov na ceste do Emauz je pre mňa obrazom tejto služby – otvorenie sa poznaniu, že Boh je s nami aj vtedy, keď Jeho pôsobenie na svojej ceste životom nespoznávame. Tam, kde niekto naslúcha a necháva konať Ducha, rodí sa plameň nádeje a to svetlo nedáva sprevádzajúci z vlastnej zásluhy, ale z toho, že sa sám nechal osvetliť.

Možno si nesieme otázky, ktoré nechceme niesť sami. A možno niektorých Boh volá, aby sa stali tichými svedkami Jeho prítomnosti pre niekoho iného. Duchovné sprevádzanie je cesta, kde Boh koná často skryto, ale mocne – v hĺbke duše.

Modlitba na záver ako pozvanie k stíšaniu:

„Nech vás sprevádza súcitná prítomnosť naslúchajúceho, a nech je táto prítomnosť a slová pre vás zdrojom útechy a podpory.

Nech váš príbeh zaznie pred Bohom a nech sa srdce rozhorí, keď spozná Jeho prítomnosť uprostred vašej cesty. Nech ste obklopení Božou milosťou, ktorá vedie k pravde, a nech nikdy nezabúdate, že nie ste sami – že každý krok môže byť krokom do hlbšieho poznania a lásky.

Milosrdný Bože, Ty ukazuješ smutným a blúdiacim svetlo svojej pravdy a osvetľuješ ich smer, ktorý si pre nich pripravil.“

sestra Jana Sedlářová, pastoračná asistentka

Podelím sa i o foto z Vranova, len tak pre zaujímavosť – pre tú rôznorodosť cirkevných spoločenstiev: od katolíkov, konkrétne jezuitov, saleziánov, dominikánov, rôznych reholí... až po evanjelikov či husitov. Vzájomne sme sa sprevádzali a posúvali, vytvoril sa tam bezpečný a láskavý priestor, rada na to spomínam.

Rozhodla jsem se udělat malou anketu s otázkou:

Co vás motivuje k vytrvalosti, abyste nevzdávali svůj život víry a službu v církvi? Zde jsou odpovědi některých kolegů duchovních.

Alena Milová

Jiří Pleva, jáhen v Kojetíně: Odpověď je „každodenní modlitby“ a humor. Jak říkával děd Dobromil, jeden Žalm a jedna židovská anekdota denně.

Naďa Kaňáková, farářka v Troubelicích: Zvláště u nás, farářek či farářů, je příznačné, že naše osobní víra je zpravidla bytostně spjata se službou v církvi. Aby byla víra prožívána, nemusí být křesťany okázale předváděna. Zrovna tak jako církev nemusí pro naplnění víry demonstrovat svoji velikost, vliv a bohatství. Pro pevnost víry je podle mého názoru důležité vnímání každodenních drobných zážitků, které anglický spisovatel Gilbert Keith Chesterton nazval *ohromné maličkosti*. Denní drobné radosti v mém životě vnímám jako zázraky a boží dary. Stejným zázrakem jsou každé bohoslužby, ať se jich někdy zúčastní věřících více, někdy méně. Vždy Bohu děkuji za ty dary a odevzdaně vyznávám: „ne má, ale tvá vůle se staň, Hospodine“. Věřím, že se velké věci skládají z drobností a že v díkůvzdání Bohu je ukrytá síla naplnění.

Rudolf Göbel, farář ve Slezské Ostravě (emeritní biskup): C. G. Jung odpověděl v jednom rozhovoru na otázku, zda věří v Boha: Nevěřím, protože vím, že Bůh existuje. Myslím si, že v světle takového přesvědčení se jaksí nedá „vzdávat svůj život víry“ ... U služby v církvi – věřím v povolání. Nevybral jsem si ho, vybralo si mě, Duch vane podle svého, je to obdarování, i když to není pořád jen radost.

Vlastimír Haltof, farář v Lošticích a Chudobíně: Děkuji, Alenko, za tuto otázku. Odpověď má být podle zadání „přiměřeně“ dlouhá, ale v základu je tato otázka tak široká, že jen těžko na ni najdu jednoduchou odpověď, která by zabrala „přiměřený“ počet řádků.

Už sama otázka obsahuje dvě roviny – život víry a službu v církvi. Život víry je asi předpokladem pro službu v církvi, asi si nedokážu představit službu v církvi bez osobního vztahu s Bohem. Ale život víry může a nemusí nutně vést ke službě v církvi, může zůstat soukromou záležitostí, být sdílenou ve společenství, ale bez nějakého aktivního zapojení. Také záleží na tom, jak moc široce chápeme službu v církvi, protože asi se shodneme na tom, že i ten, kdo „pouze“ uklízí v kostele a občas přinese novou kytku na oltář, svým způsobem také slouží v církvi. Předpokládám ale, že svoji otázku cílím na mou službu kněze, a tak tedy budu svou odpověď v této rovině směřovat do této oblasti, do služebnosti vyplývající z kněžského svěcení.

Nechci čtenáře našeho časopisu zatěžovat svými osobními vzpomínkami na počátky mé duchovní cesty. Asi se většinou shodneme na tom, že léta dospívání jsou spojena s hledáním identity a zakotvením v něčem, co člověku dává smysl. A také na tom, že každý jedinec toto své zakotvení v průběhu života přehodnocuje, redefinuje základní žebříček hodnot, z nichž se pak formují životní názory a postoje v oblasti sociální, ekonomické, náboženské, mravní, politické atd. A také se nejspíš shodneme na tom, že tento proces rekapitulace, restrukturalizace a redefinice osobních hodnot není nic jednoduchého, navíc, když se snažíme, aby celý proces probíhal také v souladu s nároky evangelia a evangelních rad ... Krize víry asi není pro nikoho z nás něčím neznámým nebo něčím, čeho bychom se měli bát. Krize, ze své podstaty, protože přináší neodbytné otázky, může být velice pozitivním obdobím. Pokud jde o můj život víry, prošel jsem několika krizovými obdobími, a upřímně musím přiznat, že paradoxně jedna velká krize přišla se studiem teologie. Ale i tato krize byla nakonec přínosná. Konfrontace dogmatiky s poznatky kulturní a filozofické antropologie či religionistiky není na škodu, ba naopak. Tady pouze odkáží na významného amerického teologa Jamese Williama Fowlera (1940–2015) a jeho teorii vývoje víry, která mi pomohla pochopit, že Bůh není automatem na kafe a že se mnohdy projevuje také tím, že vůbec nijak nejedná, alespoň ne tak, jak bychom si v dané chvíli představovali. Tedy, abych se pokusil odpovědět na první část otázky,

k tomu, abych neztratil svou osobní víru a nevzdával život víry, mi pomáhá to, že jsem si zakázal mít jakákoli očekávání. Ne jako rezignaci, ale jako pěstování oné víry, o níž apoštol Pavel píše jako o doufání. Očekávání samo v sobě totiž nese riziko ztráty důvěry v případě jeho nenaplnění. Snažím se tedy zbavit svou víru předsudků a nadvlád předstev, personifikací a nároků na křesťanskou exkluzivitu a prosperitu. Zatím mi to funguje.

Co se týče té druhé roviny, služby v církvi (ve smyslu kněžské služby), tak tady to je složitější. Do služby jsem sice nastoupil teprve před dvaceti lety, ale i tady prošel můj pohled na církev a duchovenskou službu určitým vývojem – a bylo by divné, kdyby ne. Nebudu zacházet daleko do minulosti, i tady proběhly nějaké krize – a v současnosti asi jedna velká probíhá. Vidím totiž proměnu postojů představitelů církve k samotné podstatě služby. Restituce nám byl opravdu čert dlužen, je to velká zkouška pro ty, kdo rozhodují o financích. Netvrdím, že řídit a spravovat církev a jednotlivé diecéze je jednoduché a že bych to dělal lépe, to rozhodně ne. Ale vidím, jak se proměnila diskutovaná témata a ohniska zájmu. Od otázek po nových formách pastorače a evangelizace jsme se posunuli k otázkám po vyšším zhodnocení investic. O řadě témat, která s tím souvisí, jsem už mluvil na jiných místech, a kdo mě zná, tak ví, co řeším ... Tady na ně není prostor – zabral bych si půl časopisu, a to bych asi čtenáře nepotěšil ... Jen si prostě všímám používání dvojího či trojího metru. Vidím, jak už nehraje roli, co všechno duchovní ve své službě dokázal a v čem jsou jeho přednosti a obdarování, pokud jde o peníze. Vyvozuji se důsledky a volá se po přijetí osobní zodpovědnosti, na druhou stranu se ale utrácí miliony bez mrknutí oka, ale bez přijetí důsledků vyplývajících z kolektivní zodpovědnosti zvoleného orgánu pověřeného správou finančních prostředků. Navíc s téměř nulovou metodickou a ideovou podporou pro jakékoli misijní či evangelizační aktivity (někdy mám pocit, že evangelizace je v naší církvi sprosté slovo) a se zkostnatělou organizační a správní strukturou církve se mi nedaří vidět nějakou světlou budoucnost. Bolestí a zklamání jsem si prožil (a prožívám) poměrně dost. Víím, že se to případnému čtenáři nebude číst snadno, ale opravdu často si kladu otázku, o co nám vlastně v církvi jde a jestli ještě se můžeme nazývat církví. Jestli jsme se nestali spíš už jen jakousi firmou a nerezignovali jsme na duchovní život. Je to vidět už na těch každoročních výkazech. Nic nevypovídají o tom, jaký je duchovní život naší církve. Jakoby počet pobožností za rok a počet účastníků bohoslužeb za rok o něčem vypovídá. Je to jenom statistika. A všichni víme, jak je to s účastí na bohoslužbách a o nějakém těsnějším sepejetí s náboženskou obcí ani nemluví ... Samozřejmě, žádné společenství není a nebude ideální, ale těžko se mi vyrovnává a smíruje se skutečností, že církev svým vlastním jednáním často popírá sebe samu. Příliš se plácáme v historii a žijeme z pocitu, kolik nás bylo. Jako bychom nechtěli vidět realitu, že už za pár let v mnoha našich sborech prostě už nebude pro koho sloužit bohoslužbu. A nenalhávejme si nic, neargumentujme tím, že to je nedostatek mé víry. Je to realistický pohled, a měli bychom se učit jej přijmout. Pokud se totiž dokážeme opájet historickými vzpomínkami na počty věřících v kostelích, měli bychom být schopni se podívat pravdě do očí, pokud jde o úroveň a vůbec snahu o nějaké náboženské vyučování věřících či rozvoj osobní spirituality apod. A nespádáme to pořád na komunisty, protože od roku 1989 uplynulo 35 let a nezdá se, že bychom měli v našich sborech nějaký významnější počet lidí narozených po roce 1990 ... Přiznejme si, že jsme to prostě nezvládli, přiznejme si, že nacionalismus a liberalismus nejsou nejlepšími základy pro církevní společenství. Ano, jistě, i jiné církve se potýkají s problémy, samozřejmě. Nejsme na tom tak špatně jenom my. A navíc se zdá, že ani kladení si otázek po příčinách současného stavu nám stejně nemůže přinést nějaký pokoj s tím, že nyní tedy víme, co máme dělat. Ne, nemá to smysl, protože doba se mění, mění se velice rychle, a to, co platilo a fungovalo před deseti, dvaceti lety, dneska nezabírá ... Takže momentálně se smírám s tím, že to tak je, a že pro to vlastně nemůžu nic dělat než to, co už dělám. Dál pokračuji v házení hrachu na zeď ... Naštěstí je tady něco, co mi v bolestivém prožívání některých aspektů duchovenské služby dává smysl – podstata kněžské služby jako takové. Má mnoho vrstev a podob. Jednou z nich je rovina, na které lze rozvíjet osobní vztahy, dokonce i mimo církev, a pak do těchto vztahů přinášet něco navíc, něco, co svět nabídnout nemůže, ale Kristus ano. Vstupování (jsem-li pozván) do osobních životních příběhů a možnost tam prostě jenom být. To je obrovská hodnota duchovenské služby. Víím, že církev je božská co do podstaty, ale je lidská co do formy. A protože u mě vždycky vítězí obsah nad formou (nejen u dobrého vína), tak toto vědomí, že víím, komu jsem svěřil svůj život a kdo mě ve službě nese, protože mě povolal, to mi pomáhá překonávat krize a překážky, s nimiž se ve své službě duchovního musím potýkat, ačkoliv to neznamena, že to jde vždycky jednoduše. Někdy je to hodně bolestivý a dlouhotrvající proces. Ale naštěstí

existují moderní metody duševní hygieny, za které jsem vděčný, jako je například supervize, ať už kolektivní či individuální a další cesty.

Takže se snažím zápasit s tím vším, nevzdávat svoji osobní víru ani službu v církvi, vytrvat v běhu, jak píše apoštol Pavel, s pohledem upřeným na Krista. Ne, to je moc patetické, a já nechci končit patosem... Víš, já ho tam mnohdy nevidím, běžím, ale nevidím ho před sebou. Jen doufám, že tam někde na konci toho běhu je, že mě celou dobu sleduje, že mě vede, i když si to neuvědomuji, a že snad taky na konci všeho odpustí moje osobní prohřešky a přešlapy.

Niki Otisková, farářka v Karviné, Orlové a Doubravě: Anketní otázka zněla zkráceně takto: „Co vás motivuje k vytrvalosti, abyste nevzdávali svůj život víry a službu v církvi?“

Rukopis s mou odpovědí má čtyři stránky formátu A4 a každá z nich je nadepsaná VŠE KE CTI A SLÁVĚ BOŽÍ A NÁM KE SPASENÍ AMEN. Modlím se a prosím, aby tomu tak skutečně bylo a jediné s pomocí Boží. Modlitby jsou mimo zápis, až na tu odevzdávající se, a toto je moje odpověď:

Alenčina anketní otázka, i ve zkrácené podobě, to jsou pro mne otázky tři. A každá z nich se týká přímo něčeho, bez čeho člověk nemůže být a žít. Přičemž konkrétně je důležité, aby člověk poznal a věděl, že nic neví... Tak přemýšlím o sobě. Je mi sedmdesát a devět let. Fakta a otázky dobré k soustředění a bez mnohomluvnosti.

Nejdávnější souvislosti s motivací, které si pamatuji, jsou asi z předškolního půl roku. Chodila jsem do české školky, můj dědeček mě přiváděl a odváděl. Maminka těžce onemocněla, musel se postarat o nás dvě děti: o tři roky mladší sestřičku, která se narodila v Kosovu, cestou sem, pomáhaly pečovat naše tety, to už jsme bydleli na ulici Řecká. Můj dědeček byl úžasně obětavý člověk, jak se o nás staral. To jsem nevěděla. Ale obdivovala jsem ho za to, že nejdříve ze všeho, co mohl, koupil si rádio, aby mohl poslouchat zprávy, a poslouchal Rádio Londýn, protože anglicky uměl, ale česky ještě ne. Mám za to, že tady je ta klíčová souvislost: mně v tom rádiu naladil Český rozhlas, kde každou neděli po obědě, asi v jednu hodinu, vysílali krásné české pohádky, na které jsem o chvíli dříve čekala, a díky těm chvílím před pohádkami jsem později, 1953, zjistila, že dávají povídky, kterému říkají Živé slovo. Vždycky už bylo zajímavé i pro mne, a na konci vždy jako by zajiskřilo. Tento pocit byste nepřehlédli a nepřeslechli, neminuli byste jej bez povšimnutí, tak byl silný. A doplňoval se nějak bezděky s významy, které měly ten smysl i potom, při poslechu pohádkových příběhů. Mně se to doplňovalo o dobro a zlu... s tím vítězstvím dobra, nebo alespoň s nadějí... při velikých překážkách v mezičasech. A uvědomuji si, díky tomuto rozpomínání a hledání dobra, že jakožto štěstí a vítězství dobra jsem tehdy, po té školce, vnímala dva roky v řecké škole – jednotřídce, kde vyučoval nás učitel Vasilis Papavasiliu a učil číst, psát, počítat, vyprávěl nám o řeckých městech a o všech oblastech, o horách a pohořích, nejen o hoře Olympos, ale i Grammos, o mořích a všech poloostrovech a mnoha ostrovech... a samozřejmě i dějepis, i ten jsme měli od první třídy... 😊 A mně to všechno přišlo v té známé síle živého slova. Potom přišlo nařízení, že řecké děti musí do české školy, a šoupli nás, tedy můj ročník, rovnou do třetí třídy, bez přípravy na rozdíly v povaze učiva i dětí, i jejich rodičů. A to už je otázka druhá.

Řeč o víře je o velikém náporu, který byl katalogizován ve stupnici od toho, že víra a náboženství jsou jen babské výmysly ze strachu před hromy a blesky až po intelektuálně, vědecky zpracovávané opium lidstva.

Moje babičky zůstaly v Řecku, tak jsem je nepoznala, ale cítila jsem to tak, že ony by si na mne nic zbabělého nevymýšlely, ani babské, ani babičkovské výmysly. Mně ty naše babičky chyběly, a maminka byla dlouho a těžce nemocná, v nemocnicích, kam nás, děti, vůbec nepouštěli. Ale byl tady náš dědeček, pro mne můj dědeček se svým zájmem o rodinu, se svou vírou ve vítězství dobra, moudrosti, a té skutečnosti, že před námi tady byli Cyril a Metoděj... Tak mne zbavoval strachu z lidí. Učil mne o významu věcí neviditelných, jakými jsou přátelství, věrnost, odvaha k důvěře, hledání moudrosti, oproti zlehčování věcí, posměchu, pohrdání, závisti, pomlouvačnosti a nenávisti. Můj dobrý dědeček. Tak velmi důvěřoval tomu, že Češi jsou Slované, lidé Slova, a že patří k nejvzdělanějším. Byl přesvědčen, že nikdo nezná ani starověké Řecko lépe než Češi. Že mají v sobě touhu po pravdě a vzdělání též tak, jako nikdo jiný. Tomu jsem opravdu také věřila. A měl odvahu k osamělému boji proti byrokracii, když mu bránili navštívit syna v Řecku. 1960, to už jsem mu trochu pomáhala psát ty žádosti, odvolání až do konce. Nepustili ho. Až do smrti, 1964. Prohrál? To ví Bůh, náš Pán. Můj dědeček to až do smrti nevzdal. Nešlo mu o vítězství, jen se chtěl setkat se svým synem. Víím, že mu šlo o ten pravdivý život, a přitom pomáhal

také mně. Zvláště v souvislostech hledání Jana Husa, Jeronýma Pražského, Jana Amose Komenského, Jana Blahoslava a dalších, a mezitím ty katastrofy a to Obrození. O tragédiích bych nemluvila, neboť jsem přece jen pozorovala, že vždycky tu byla zbožnost... jako ponorná řeka, např. u Karla Havlíčka Borovského, a to byl nějaký kritický duch a kapacita mozku, a zřejmě i srdce, když objevil a hluboce ocenil pravoslaví.

Nebo síla zbožnosti u vzniku republiky a Církve československé, později s přívlastkem husitská. A opět motivace... Ale to už je otázka třetí, o službě.

S vděčností Bohu za redaktorskou práci a redakční setkání s rukopisem /strojopisem/ básní Jarmily Konečné, tehdy bez názvu sbírky, kde se ukázalo, že šlo vždy o doteky živého Slova. Jistěže Božího. Ale v osmdesátých letech v názvu prošly jen Doteky slova... A slyším sestru Agnulu, jak mi říká Zkrat to 😊

Nuže, při další práci jsem přijala pozvání na nedělní Bohoslužbu, kterou sloužil její manžel, duchovní CČSH, Bohuslav Konečný. Bylo to deset let po mém uzdravení 1979 a po přímém vnitřním oslovení k následování ve službě Živému Božímu Slovu. Nenacházela jsem, kde mám sloužit. A tu jsem zažila tu přítomnost: řecky Kyrie eleison, potom staroslověnsky Gospodi pomiluj, a pak česky Smiluj se Hospodine. Pro mne to bylo zjevení té velké možnosti, že tyto tři duchovní oblasti patří k sobě, žijí spolu v pokání, a když v pokání, tak ve všem dalším. Moje srdce se zaradovalo, a to rozhodlo o mé cestě pokání a užitečné službě Božímu Slovu, lidem i sobě. Vnímám otázku, jestli mne někdo moudře nevaroval? A odpovídám: Ano, moji rodiče mě varovali takto: „Ty budeš říkat Evanjelium, a oni budou slyšet jehnělium.“

A varoval mě, na první synodě v Brně, i biskup ThDr. Vlastimil Zítek. Něco se splnilo, něco zatím ne. Byla jsem neposlušná, pokud jde o církev, ve vztahu k mým vzácným rodičům, a to je mi líto. Ale ať se děje cokoli, sloužím Živému Božímu Slovu a lidem, kteří Jej chtějí slyšet. Že někdy bývají jen dva nebo tři, to náš Pán Ježíš Kristus předvídal a je jenom jedna podmínka, aby On byl prostřed nás, a to je tato: „Kde jsou shromážděni dva nebo tři ve jménu mém, tam Jsem já prostřed nich.“ A to jsme my, ti dva nebo tři. Bože, Ty Jsi láska a Tvé Živé Slovo Boží je stále tžž Ježíš Kristus Vtělený, nám sloužící, Ukřižovaný, Vzkříšený a Oslavený, Jeho Matka, Tebou vyvolená, je Ukazující cestu, Odygitria, nám Pomocná, Matka Církve, a Duch svatý je při díle. Tak věřím a doufám, že už nejsem jako ten neposlušný Jonáš. Ale nevím. A když Jonášovo znamení mezi námi zůstává, přijímám je pro ty potřebné, aniž v této chvíli vím, kteří to jsme. Chvála Tobě, nemám soudit, ale s Tvou Boží pomocí svědčit Živým Slovem a svým životem a jedině Tvou milostí. Amen

Monika Bartková, farářka v Ostravě – Radvanicích, Michálkovicích a Hrabůvce. Co mě motivuje? Když odpovím, že Bůh, bude to jen část pravdy. Moje motivace se probouzí každý nový den, protože jsou dny, kdy se službou zápasím. Z různých důvodů. A jsem ráda, že můžu být upřímná sama k sobě, protože, když motivace dojde, ze služby se může svobodně odejít, ale ono se taky VŮBEC NIC NESTANE a Bůh nikam nezmezí. Možná bude pár oveček smutných. Ale jinak se nestane vůbec NIC. Nedělejme si iluze, že je naše osobní služba nenahraditelná, protože je. Přišel by nový farář. Kristus mě bude provázet pořád a Bůh je ve mně, takže by se nic nestalo, ne?

Motivuje mě zpětná vazba na moji práci, když někomu pomáhá trávit svůj čas třeba na bohoslužbách a uleví se jim od něčeho těžkého, co v životě zrovna řeší, mají z toho něco cenného. To je krásná motivace.

Motivuje mě především to, že mě ta práce pořád ještě dokáže bavit a těšit, protože práce člověka bavit má, jinak je frustrovaný, nedělá to rád a vyhoří. To je mezník. Nebudu lhát, jsou i okamžiky únavy a pocitu, že to nemá smysl. A každý duchovní má svoje schopnosti, které v té službě rozvine a myslím si, že to tak má být. Nemůžeme všichni být ve všem stejní ani stejně dobří.

Jak neztratit víru... Téma víry se během služby hodně mění. Samo pojetí víry je bytostně osobní záležitost každého z nás, dost často to bývá představa, jak správně věřit, až snad někdy přijde pochopení, že je to položení se na svůj život a dovolit Bohu, aby mě nesl, kam chce. To chce odvahu, ne každý důvěřujeme tak pevně, pořád do své představy o víře vkládáme svoje ego, snahy, kontrolu a cíle. Víra sama o sobě je pro mě cíl, stačí. Tu můžu vzdát, ale ona vždycky zase přijde, pokud to dovolí moje lidské já. Nevzdat víru je velká věc, podle toho, co se nám děje, přece kolísáme. A jen ten, kdo je v ní autentický, může doopravdy být dobrým duchovním. Jenže lidé často chtějí duchovního, který dobře a vzdělaně mluví, má charisma, ale může se za tím skrývat třeba jen potřeba být obdivován. Může to být role, maska. To je třeba u sebe zkoumat. Můžeme se cítit nedůležití, malí, mít

mindráky, tak se postavíme za oltář a jsme hned „někdo“. Za stůl Páně by ale měl vstupovat vždycky NIKDO. Jméno a rodné číslo přijde na řadu až je odslouženo.

Ale věřím, a to je optimistické, že víru si můžu vzít jen já sama, vzdát ji sama, a tudíž mi v ní nikdo nebrání a nevezme mi ji. Není to věc církve, služby, oveček, kolegů, nadřízených, je to moje záležitost. A to je moc dobře. Proč bych ji teda dobrovolně vzdávala, to bych byla hloupá. :-)

Tábor Archa

„Běžím k cíli, abych získal nebeskou cenu, již je Boží povolání v Kristu Ježíši“. Fil. 3,14

Téma „Vítězný běh“ provázelo letošní Křesťanský dětský tábor Archa olomoucké diecéze CČSH na přelomu července a srpna v Sobotíně, kdy jsme si vyprávěli příběh o apoštolu Pavlovi a hráli divadelní představení o jeho životě i víře v Krista. Prožili jsme také plno dětských her a radovánek uprostřed jesenické přírody, navštívili zříceninu hradu Rabštejn, a nechyběl ani dětský karneval a zpívání chval Bohu. Díky všem pomáhajícím dospělým a zúčastněným dětem i mládeži za prožité milé chvíle ve vzájemném společenství.

Alena Milová

Rychvald

Zahradní slavnost v Rychvaldě

Dostala jsem jen tak zadarmo k zapůjčení dva velké nafukovací skákací hrady. Vzhledem k tomu, že s našimi římskokatolickými sourozenci velmi ekumenicky spolupracujeme (křížová cesta, setkávání na svátek sv. Anny nebo při vaječině na sv. Ducha, koncerty...), tak jsme se domluvili, že ty hrady jsou

tak veliké, že musíme naše sousedící pozemky spojit. A tak jsme zbourali plot a propojili zahrady ke slavnosti pro všechna rychvaldská děcka. Slavit konec školy by nebylo moc výchovné. Proto jsme všichni slavili začátek prázdnin. V jádru to bylo totéž. Všechno bylo zdarma. Jen dospělí, aby to se svými dětmi přežili, měli pivo za mírný poplatek, ale víno zdarma. Návštěva předčila všechna očekávání. Podle buřtů opékaných na závěr tu bylo snad kolem stovky dětí. Skákaly, cvičily, běhaly, soutěžily. Ve sklepe římskokatolické fary si prošly „peklem“, venku pak je čekal „očistec“, „nebe i ráj“. U nás Červený kříž, jehož jsem členkou, ukázal dětem kostru lidského těla, do kterého si mohly děti vkládat všechny lidské vnitřnosti. Veliký zájem! S bubenickým souborem Soul se učily bubnovat – pokoušel se o to i bratr farář Miloš. Děti se těšily našimi kuřátky od liliputek, u studny se velmi korálkovalo (navlékaly korálky) a při tom všem maminky kojily svá mrňata...

Idyla. Opravdu idyla. A paní starostka si nás vyblejskla pro svůj Fb. A všichni jsme spolu byli, mluvili a radovali se. Na závěr byl táborák.

Hned v pondělí se mě v samoobsluze vyptávali, kdy to bude zase. No jo. Bude. Dá-li Pán Bůh a dožijeme, pak z toho tradici rádi učiníme. Do té doby nás ještě čeká sláva 40 let města Rychvald, spolkový den na sokolovně, rybí hody, pak v našem sboru Mikuláš pro všechny děti, adventní koncerty a betlém na rynku. Nápadů na podobné akce ekumenicko-společenského setkávání máme několik. Ale jsou tak bláznivé, že vám o nich raději napíšu až příště.

Prostě budeme pokračovat v „obnovování cest k sídlům“ a k sobě navzájem a bez plotů zazdívát trhliny mezi lidmi. A tak snad ty zahrady budou „zavlažené“ (viz Iz 58. kap.).

P.S.: Ploty jsme úplně nezbourali, jen jsme je učinili posuvnými, kvůli našim psům, kočkám, slepicím, kuřatům a jiné zvířeně. Prostě bio.

Vaše Jana Šilerová

Ostravice

Pravidelná pouť na Ostravici k připomenutí památky Mistra Jana Husa se uskutečnila 5. července. Na tradičním setkání u Winklerovy zvonice se sešli věřící i obyvatelé okolních chat. Při bohoslužbě posloužily liturgií sestra farářka Martina Smolková a kázáním sestra farářka Martina Sikorová. Varhanní doprovod zajistil bratr P. Král. Po bohoslužbě bylo v suterénu chaty podáváno občerstvení a k dispozici bylo i příjemné posezení pod pergolou. Účastníci pouti si akci pochvalovali a potěšily je i pokračující terénní úpravy v okolí chaty.

Mt 23, 29-39

Milé sestry, milí bratři,

mám naději, že se nezpronevěřím tomuto textu, když ho dnes nebudu vykládat, ale přijmu ho tak, jak byl napsán – jako výzvu k připomenutí jednoho z těch poslaných proroků a učitelů moudrosti, pronásledovaných z místa na místo, vězněných a zabitých. Jako výzvu k připomenutí Jana Husa, mistra svobodných umění, bakaláře teologie, rektora vysokého učení pražského a kazatele z Betlémské kaple, od jehož smrti zítra uplyne 610 let.

Ohlédneme se dnes spolu do roku 1414, kdy se Hus 2. října vydává na cestu z Čech na ekumenický koncil do Kostnice. Veze s sebou spolu s jinými písemnostmi také řeč, kterou chtěl velké shromáždění pozdravit a zároveň odhalit vlastní záměr své dosavadní činnosti. Známe ji jako „Řeč o míru“. Je příznačné, že celou tuto řeč věnoval otázce pravého pokoje. Nebylo mu nikdy dovoleno ji přednést. Naopak, byla umlčena stejně jako ostatní projevy, které si přichystal pro vrcholnou a poslední příležitost svého života.

Je proto úkolem všech pokolení po Husovi dávat myšlenkám jeho Řeči o míru stále znovu hlas. A dopřávat jim sluch. My jsme ti, kdo mohou to zakázané kázání v každé generaci znovu přivádět k životu.

Husova Řeč o míru vznikla v neklidné době. Hus viděl rozdělenou církev – papežský rozkol, mocenské zápasy, duchovní pýchu. A věděl, že bez pokoje uvnitř církve nemůže církev nést pokoj světu. Říká to, co mnozí z nás tuší: že rozbroje nezačínají „tam venku“, ale hluboko v nás.

Hus začíná svou řeč slovy pokoje – pozdravem „mier – mír – pokoj vám“, tak jako tento pozdrav zazníval z úst samotného Krista.

Žijeme ve světě, kde slovo „mír“ zní unaveně. Jako něco, co politici opakují a lidé už tomu nevěří. Mírové konference střídají mírové summity – a přesto přibývá zbraní, nenávisti, polarizace.

Také Hus věděl, že opravdový pokoj nemůže být jen výsledkem smluv. Píše, že „všechny války a rozbroje začínají v pýše, závisti a žádosťivosti“. Kolik konfliktů, hádek a sporů začíná právě v tom, že někdo nedokázal ustoupit, někdo záviděl, někdo chtěl víc než druzí? Tady nejde jen o velké války. Jde o drobné každodenní spory, kdy válka probíhá i v našich domovech, vztazích, v našem nitru. Jsme často ve válce sami se sebou. Naše společnost je rozdělená, podrážděná, zahlcená strachem a nejistotou. Slova se zneužívají, pravda se ohýbá, důvěra se ztrácí.

A právě v této situaci má Husovo kázání obrovskou sílu.

Pokud má být církev hlasem Kristovým, musí mluvit jazykem pokoje – ale ne pokoje za každou cenu. Hus varuje před falešným pokojem – před „mírností vlků v rouše beránčím“. Ukazuje, že opravdový mír vychází z pravdy. Bez pravdy není pokoj. Ale pravda mnohdy bolí a znepokojuje. Je nepohodlná tomu, kdo si zvykl na své výhody. Hus věděl, že kdo touží po skutečném míru, musí jít mnohdy proti proudu. Musí být připraven nést kříž – ne v okázalé zbožnosti, ale v každodenním životě. V ochotě říct pravdu, i když je nepříjemná. V odvaze stát se obětí posměchu, protože nezapadá do davu. V tichém činu milosrdenství, kterého si nikdo nevšimne. V odmítnutí nenávisti, i když máme tisíc důvodů ji živit.

Možná si říkáte – co já s tím? Nežiju s nikým v otevřeném nepřátelství. Ale zamysleme se – je někdo, s kým jsme v tichém nepokoji? Kde v nás přetrvává zranění, které potřebuje uzdravit?

Řeč o míru ukazuje, že právě tam, kde jsme neklidní uvnitř, nemůžeme přinášet pokoj ven. Mír začíná vždycky doma – v našem srdci. V tom, jak mluvíme s nejbližším člověkem, s dětmi, s kolegy. V tom, jestli umíme mlčet, když by slovo ranilo. Nebo říct pravdu s láskou, když by mlčení zradilo.

Husova Řeč o míru, řeč o pokoji, není archivním dokumentem. Je výzvou. Svět vždycky bude potřebovat lidi, kteří budou přinášet pokoj. Může se stát, že náš pokoj část společnosti bude považovat za slabost. Jako by ústupek byl selhání. Jako by odpuštění bylo naivní. Ale Hus nás upozorňuje, že mír, to není pasivní klid, je to aktivní práce – často proti vlastní pýše, proti zlu, proti pohodlnosti. Pokoj nepřichází tak nějak sám od sebe. Ježíš říká: „Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími.“ (Mt 5,9) Působit pokoj, být tvůrcem pokoje, být aktivními staviteli mostů. Být těmi, kdo se nenechají vtáhnout do spirály pomsty a nenávisti. Těmi, kdo i uprostřed velkých nesnází dokážou říct: „Dost. Tudy ne.“ Pravý mír není pohodlný. Je náročný. Stojí nás hodně. Často by bylo jednodušší zvednout hlas, urazit se, dát průchod vzteku. Mír však vyžaduje odvahu – odpustit,

přiznat chybu, začít znovu. Tvůrce pokoje – to není pasivní člověk. To je někdo, kdo vstupuje do zmatku světa a nese v sobě klid, který nemůže dát žádný světový mírotvůrce, žádná vláda ani smlouva. Jen Bůh.

A tak nás dnes zvu, sestry a bratři: nečekejme, až bude mír ve světě. Staňme se tím, kdo sám nese mír tam, kde žije. Tím, že uděláme krok k usmíření. Odpustíme, i když se omluva nedostavila. Položíme kámen, místo abychom jím hodili.

Je rozdíl mezi tím, když přestaneme bojovat, protože už nemáme sílu – a tím, když přestaneme, protože jsme pochopili, že druhý není nepřítel, ale člověk jako my.

Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Amen.

Interiér kaple

Shromáždění věřících u Winklerovy zvonice

Součástí areálu na Ostravici je také rekreační chata, která je rovněž v majetku naší církve. V současnosti je již opravená a plně vybavená tak, aby byla k dispozici zájemcům. Nabízíme ji i širší veřejnosti prostřednictvím webu [booking.com](https://www.booking.com):

<https://www.booking.com/hotel/cz/chata-kaplicka.cs.html?msocid=14d917b2569a62de2f1d01e6579d6386>
Jsme rádi, že tradice naší církve v areálu na Ostravici pokračuje v novém dál.

Husův sbor v Olomouci

Na svátek Mistra Jana Husa 6. 7. 2025 oslavil olomoucký Husův sbor 100 let od položení základního kamene. Součástí oslav byla instalace nového kalicha na věž. Byl do něj vložen vzkaz pro budoucí generace. Také byla zasazena jubilejní lípa. Slavnosti se zúčastnil vedle biskupa ČČSH Tomáše Chytila také římskokatolický biskup Mons. Antonín Basler a olomoucký primátor Miroslav Žbánek. Hudební doprovod obstarala Vojenská hudba Olomouc.

Hranická synagoga poodhalila svá tajemství

Synagoga, klenot ukrytý v nenápadné křivolaké uličce v blízkosti historického centra Hranic na Moravě, čeká tu v tichosti a celé své kráse na své návštěvníky, aby poodhalila tajemství a zapůsobila tak na ně svým *geniem loci*.

A vy, milí čtenáři, přijměte malé pozvání do míst, která psala sama historie. Společně nahlédněme do zákulisí dění ve zdejší náboženské obci a připomeňme si událost, která přispěla dalším střípkem do mozaiky hranické obce. Bylo to ve čtvrtek 21. srpna 2025. Slavnostní setkání věřících, zástupců města a občanů mělo jednoho společného jmenovatele: zahájit provoz nově zrekonstruovaných svítidel v impozantních prostorách místní synagogy – dominanty historického centra Hranic.

Úvodní slovo patřilo sestře farářce Mgr. Petře Hruškové, která představila všechny přítomné a vzácné hosty. Mezi nimi nechyběl bratr biskup z Olomoucké diecéze CČSH Tomáš Chytil, PhDr. Vladimír Juračka i pracovníci Místní akční skupiny (MAS) Hranicko. Přivítání patřilo také Aleši Novákovi, autorovi vystavovaných akvarelů a pláten, taktéž Václavu Zuchnickému z hudební skupiny Neminem, který mluvené slovo dokreslil svými vlastními písněmi. Sestra farářka poděkovala městu Hranice – odboru památkové péče, stavebnímu i finančnímu odboru a členům MAS (cituji): „...že spolu s námi nesli a nesou břímě starostí o krásnou budovu synagogy, která představuje skvost celého regionu. Vážíme si Vaší podpory.“

Program pak zahájil kytarista a zpěvák skupiny Neminem Václav Zuchnický vlastní tvorbou, která je ovlivněna vlnou folku, popu a jazzu. Navzdory tomu, že za okny padal déšť, v prostorách synagogy vládla slavnostní a příjemná atmosféra umocněná písněmi s texty jakoby vytrženými přímo z kalendáře života.

Další část programu patřila zamyšlení na téma Světlo a tma. Sestra farářka spolu s Mgr. Lenkou Vernerovou společně provedly návštěvníky ekumenickým textem vycházejícím z Lukášova evangelia, v němž představily výrok o světle: „Nikdo nerozsvítí světlo, aby je postavil do kouta, nebo pod nádobu, ale dá je na svícen, aby ti, kdo vcházejí, viděli.“ Text, tak příznačný pro dnešní událost, poukazoval k něčemu čistému a dobrému, k životu božskému. Vždyť bez kontrastu mezi světlem a tmou bychom nemohli ocenit krásu života. A proto i v přítomí blížícího se podvečera nově zrekonstruovaný lustr více zářil a osvětloval skvostný prostor synagogy. Návštěvníci obdivovali jeho krásu v němém úžasu. Snažili se porozumět dualitě světla a tmy, hledali tak

rovnováhu ve svém nitru, sami v sobě. Pod „božským“ světlem rozzářeného lustru už nic nebránilo přijmout modlitbu požehnání tomuto místu z rukou a slov bratra biskupa Tomáše Chytila.

Další hudební produkce zpěváka Václava Zochnického nám nabídla texty k zamyšlení. Opakovala se v nich slova o lásce, duši a nám obyčejným smrtelníkům připomněla, „jak je někdy těžké doklopýtat ve svém životě až ke břehu“.

Slova se pak opět ujala sestra farářka, aby přítomné seznámila s průběhem stávající rekonstrukce budovy synagogy. Zmínila výzvu grantového a dotačního programu určeného pro restaurování svítidel a opravu klenby stropu. Díky finanční pomoci byl lustr zdobící vnitřní prostory odvezen do restaurátorské dílny Lustry Raisová v Brně. A že se rekonstrukce opravdu vydařila! Opět se naplnilo rčení o „zlatých českých ručičkách“. A právě tento lustr nechť je nám i nadále symbolem všeho čistého a jasného. Díky zdařilé rekonstrukci tak ještě více vynikla díla mladého autora vystavených pláten a akvarelů Aleše Nováka, do nichž vtiskl své dětství i krásu přírody. Sám autor se k výstavě vyjádřil takto: „Líbí se mi syrovost mých obrazů, chci, aby lidé v těch obrazech něco hledali.“ A proč výstava dostala název „Duch vane, kam chce“? Na to se už budete muset zeptat samotného autora. Já vám jen prozradím, že okolnosti vzniku tohoto názvu souvisely s prostředím synagogy.

Ráda bych čtenářům nabídla i krátké zhodnocení dnešní slavnosti. Řečeno ústy bratra biskupa: „Světlo v nás vyvolává naději i ohromení, je metaforou Boží přítomnosti. Rád jsem požehnal tomuto místu určenému k setkávání. Obdivuji sílu, pracovitost a ohromný entuziasmus sestry farářky Hruškové.“

A co říci závěrem? I když nás mnohdy zaplaví temnota, ať se jí bráníme jakkoli, leckdy se v nás setmí a dobrá nálada se vytratí, vzpomeňme si, jak září a pomáhá světlo. Navzdory tomu, že cesty světla a tmy jsou protichůdné, jedno bez druhého však nelze.

Lenka Vernerová

Diecézní shromáždění a synoda duchovních

Diecézní shromáždění se konalo v sobotu 31. května 2025 v Husově sboru v Olomouci. Liturgii vedl emeritní biskup Rudolf Göbel, promluvu přednesl biskup Tomáš Chytil.

V rámci oznámení byly představeny medailonky oceněných osobností, kterým následně poblahopřáli a poděkovali za jejich činnost biskup Tomáš Chytil a místopředseda diecézní rady Jiří Roubík. V tomto roce jsme vyjádřili vděčnost sestře Ludmile Drkošové, bratru PhDr. Bohdanu Kaňákoví, Ph. D., bratru Josefu Sedláčkovi, a faráři Mgr. Rostislavu Valuškovi.

Samotné shromáždění pak projednalo veškeré body programu, poděkování za přípravu a zdárný průběh patří úřadu diecéze a hostitelům z místní náboženské obce.

Synoda duchovních se letos konala ve dnech 2. a 3. června opět v ubytovacím zařízení Sola gratia v Bystřici pod Hostýnem. V pondělí po obědě přednášel novozákonní biblista doc. Mgr. Jiří Lukeš, Ph.D., o sociálním rozměru prvokřesťanských obcí. Následovala diskuse a dotazy posluchačů, jimž přednášející ochotně poskytl erudované odpovědi. Dalším hostem byl Ing. Michal Kuhn s tématem AI – tedy umělé inteligence. Jeho prezentace a ukázky zaujaly přítomné duchovní, neboť se tato problematika dotýká stále hlouběji každého z nás.

V úterý dopoledne biskup Tomáš Chytil poblahopřál kolegům v duchovenské službě, kteří mají v tomto roce výročí jáhenského a kněžského svěcení. V prvním případě šlo o Mgr. Lucii Haltofovou a Mgr. Naděžu Kaňakovou, v případě druhém o Mgr. Alenu Milovou a Mgr. Rostislava Valuška. Poté se ujal slova emeritní biskup ThDr. Petr Šandera, Th.D., s tématem Ekologické starozákonní motivy. Synoda byla ukončena společnou modlitbou. Děkujeme všem přednášejícím za ochotu a vstřícnost.

Na letošním diecézním shromáždění byly, jak se již v naší diecézi stává pomalu tradicí, oceněny významné osobnosti, které v životě našich náboženských obcí zanechávají nesmazatelnou stopu svým celoživotním úsilím věnovaným službě a působení v naší církvi. Uveřejňujeme jejich krátké medailonky.

Ludmila Drkošová

Rádi bychom našim čtenářům představili sestru Ludmilu Drkošovou, která byla také mezi oceněnými. Následující text je sestaven z videonahrávky, kterou pořídila neter sestry Drkošové, sestra Jitka Stašková.

Sestra Ludmila Drkošová se narodila 23. července 1939 v Lošticích a byla téhož roku pokřtěna v tamním Husově sboru bratrem farářem Zimáčkem, který ji jako duchovní provázal po celé období školní docházky a věnoval se dětem při výuce náboženství. Bratr farář Zimáček působil v Lošticích asi do roku 1958.

Po základní škole nastoupila sestra Drkošová na Střední průmyslovou školu dřevařskou v Bystřici pod Hostýnem, to bylo v letech 1954 až 1958, kdy zakončila své studium maturitní zkouškou a nastoupila do zaměstnání, a to na tzv. umístěnku do stolařského družstva ve Šternberku, kam se také přestěhovala z Loštic. Pracovala tam až do roku 1998, pak změnila zaměstnání a nastoupila do firmy Dřevotvar v Šumperku, kde si po roce dojíždění do zaměstnání pořídila byt výměnou za ten ve Šternberku, protože dojíždění bylo hodně náročné. V Šumperku bydlí sestra Drkošová dodnes.

V Lošticích zůstali bydlet v rodinném domku její rodiče. Když pak zemřel její tatínek, jezdila do Loštic pravidelně pečovat o svou maminku a po její smrti sestře Drkošové rodinný domek zůstal. A tak vlastně po celý svůj život do Loštic dojíždí, hlavně na víkendy, kdy se stará o domek a zahrádku a navštěvuje pravidelně každou neděli bohoslužby v Husově sboru.

Po roce 1989 začínal v tomto domku své podnikání ve výrobě nábytku její bratr. Stolařina je, dá se říct, rodinné řemeslo. Tatínek sestry Drkošové byl u stavby Husova sboru a vyráběl inventář. Lavice, také okna, zábradlí okolo varhan a další prvky. Sestra Drkošová vzpomíná na uspořádání lavic, kdy nejprve před oltářem byly čtyři řady – pro děti a mládež. Pak byla mezera a následovaly další čtyři řady pro dospělé. Tradičně byly lavice rozděleny středovou uličkou a bylo zde zvykem, že muži sedávali vlevo a ženy vpravo. A když prý pak nastoupil bratr farář Zimáček, tak tu příčnou uličku zrušil a dal lavice srazit k sobě, a tak je to v Husově sboru v Lošticích dodnes. A tatínka to mrzelo, vzpomíná sestra Drkošová.

Ale do kostela se muselo, o tom se u nich doma nevedly žádné spory. Bez ohledu na to, jestli byly děti předchozí večer někde na zábavě a nechtělo se jim vstávat, do kostela se muselo a hotovo! Tatínek sestry Drkošové byl v Husově sboru předsedou rady starších, a zastával tuto funkci svědomitě mnoho let. Když pak přišla padesátá léta, období kolektivizace a likvidace živnostníků apod., tak prý její tatínek po bohoslužbě vždycky zašel do sakristie, a tam svorně s kostelníkem a farářem lamentovali nad novými pořádky. A tak se stalo, že za své politické veřejně prezentované názory byl její tatínek odsouzen na dva roky do vězení. Nechtěl namočit faráře, a tak vzal všechno na sebe. A když prý pak mohl po roce žádat o milost a propuštění, tak prý ne. Chtěli jste mě mít zavřeného, tak si mě mějte zavřeného! Jenže to také znamenalo, to uvěznění, že už nemůže být předsedou rady starších. Po návratu z vězení to nenesl lehce a nějakou dobu do kostela nechodil, ale po čase se tam zase vrátil.

Sestra Drkošová vzpomíná na duchovní, kteří působili v Lošticích po bratru faráři Zimáčkovi, který tam byl asi nejdéle. Vzpomíná na bratra faráře Drápala a pak dalšího, který dojížděl ze Šumperka, ale jméno už vypadlo z paměti. Po faráři Zimáčkovi se v Lošticích docela střídali faráři po poměrně krátkých časových úsecích. Ale samozřejmě pamatuje a ráda vzpomíná na bratra faráře Františka Konvalinku, který se výrazně zapsal do paměti i do srdcí bratří a sester v loštickém kostele. Po bratru faráři Konvalinkovi pak sloužil v Lošticích bratr farář Petr Kašný.

Když vzpomíná na faráře, tak neopomene vzpomenout také různé akce, které se v Husově sboru konaly a z nichž asi největší událostí byl „Hus“. Na Husa se sedávalo venku pod lipami, bylo velmi bohaté občerstvení – jak už tak na dědině bývá – muzika (samozřejmě také bohoslužba, ta byla vždycky na začátku). A je jí líto, že už tomu tak není. No, lípy vzala vichřice v roce 2017 a musely být pokáceny, a tak už není žádný stín, do kterého by se dalo posadit. Památka Mistra Jana Husa se sice připomíná, ale už ne takovým způsobem. Ale sama připouští, že ti, kdo přišli (a že jich bývalo opravdu hodně), chodili spíše za tělesným pokrmem než duchovní posilou...

Sestra Ludmila Drkošová je neúnavnou členkou našeho sboru a výbornou účetní. Zastává funkci finančního zpravodaje. Díky její pečlivosti se nám zatím daří udržovat v chodu náboženskou obec a pečovat o tři kostely, které pod ni spadají, a to jak Husův sbor v Lošticích, tak také Husův sbor v Bílé Lhotě (po sloučení obou obcí pod Loštice) a kostelík v Mohelnici, který je dědictvím po vysídlených německých evangelících.

Za její obětavou a věrnou službu jsme sestře Drkošové opravdu velice vděční. Tedy, milá sestro Drkošová, děkujeme Vám za všechnu péči, kterou věnujete našemu sboru a přejeme Vám vše dobré.

Za náboženskou obec CČSH v Lošticích

Jitka Stašková a Vlastimír Haltof

PhDr. Bohdan Kaňák, Ph.D.

Narodil se 16. 11. 1958 v Praze na Vinohradech. Působí jako duchovní, archivář a historik. Narodil se v Praze církevním pracovníkům Miloslavu a Aleně Kaňákovým. Po studiích na gymnáziu na třídě W. Piecka (dnešní Korunní) v Praze absolvoval v r. 1982 Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor archivnictví. Na této fakultě také v r. 1985 získal doktorát filozofie. V r. 1984 zároveň zahájil teologické studium, dovršené v r. 1992 na HTF Univerzity Karlovy titulem Mgr. Již 9. října 1983 přijal po udělení dispensu kněžské svěcení se slibem absolvování studia teologie ve stanoveném termínu, aby mohl nastoupit do Úřadu Ústřední rady CČSH v Praze – Dejvicích. V letech 1983–1990 zde pak působil jako archivář ÚAM (Ústředního archivu a muzea) CČSH. Církevní Ústřední archiv a muzeum tu zprovoznil po předchozí stavební rekonstrukci budovy úřadu. Kromě toho ve zmíněných letech zastával též funkci přednosty archivního odboru a odboru pro církevní umění uvedeného úřadu.

V r. 1986 uzavřel sňatek s farářkou Naděždou, roz. Ťukovou (*1961) a jejich vztah byl požehnán dcerou Boženou (*1987) a synem Petrem (*1989). Od r. 1990 pracuje jako archivář Státního okresního archivu Olomouc, kde od r. 1998 zastává funkci ředitele archivu. Od r. 1990 též působí jako externí učitel na katedře historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, kde se zabývá novověkou paleografií a kde v r. 2005 po absolvování doktorandského studia dosáhl titulu Ph.D.

Bohdan Kaňák je členem Památkové rady Národního památkového ústavu – Územního odloučeného pracoviště v Olomouci a členem různých odborných grémií CČSH. Po řadu let je též delegován Olomouckou diecézí CČSH jako člen církevního zastupitelstva. Působí také jako duchovní při Diecézní radě CČSH v Olomouci.

Paleografické učební texty a edice patří k profilujícím odborným pracím B. Kaňáka. Kromě tohoto oboru se zajímá o témata z českých církevních dějin se zvláštním zřetelem k husitství i k historii CČSH. Vzhledem ke své profesi se v neposlední řadě zaměřuje na dějiny Olomouce. Je autorem odborných studií a článků a má též podíl na vzniku několika rozsáhlejších regionálních historických publikací.

Mgr. Rostislav Valušek

Dnes se scházíme, abychom vyslovili uznání našemu kolegovi, jehož životní cesta je svědectvím neochvějné víry, umělecké vášně a občanské statečnosti. Rostislav Valušek – farář, básník, výtvarník, disident, ale také bývalý závodní cyklista a zeměměřič žijící v maringotce – je osobností, která se nedá zařadit do jediné škatulky.

Narodil se 18. června 1946 v Olomouci. Jeho dětství bylo formováno hlubokou vírou, kterou mu předala babička, a láskou k umění. Přestože se vyučil zámečnickem, jeho touha po poznání ho vedla k večernímu studiu gymnázia a následně k bohosloveckým studiím na Husově fakultě v Praze. V roce 1975 byl vysvěcen na kněze Církve československé husitské, avšak státní souhlas k výkonu duchovní služby mu byl záhy odejmut.

Po podpisu Charty 77 a narůstajícím tlaku ze strany režimu se na několik let uchýlil do exilu v tehdejší Spolkové republice Německo, kde působil v krajském prostředí a pokračoval v duchovní i tvůrčí činnosti. Po návratu zpět do Československa na něj čekalo opět vyšetřování a šikana ze strany StB. Obživu nacházel mimo jiné jako zeměměřič, přičemž žil často v maringotce – v podmínkách, které by jiného zlomily, ale jeho posílily.

V období normalizace se Valušek stal jedním z pilířů samizdatové kultury. Byl hlavním editorem, grafikem a knihvazačem edice Texty přátel, která mezi lety 1973 a 1989 vydala přes 280 titulů. Mezi nimi byly i jeho vlastní básnické sbírky, jako například S tou slovní veteší, Únik, Logopády či scénář k večeru Setkání mezi zrcadly.

Jeho básnická tvorba je hluboce spirituální, prostoupená biblickými motivy a symbolikou. Kritici ji přirovnávají k pozdní poezii Bohuslava Reynka. Mezi jeho významné sbírky patří Ztotožňování (1990), Milostivé léto (1996), Léthé ve snu (2004) a Duše s vytrhanou podlahou (2006), která je inspirována formou haiku a reflektuje stav dnešní společnosti.

Rosta Valušek byl také aktivní výtvarník. Jeho grafické práce byly vystavovány v Olomouci, Praze a Litvli. Spolupracoval s nakladatelstvím Votobia, pro které vytvářel grafické úpravy a ilustrace.

Po roce 1989 se konečně mohl naplno věnovat duchovní službě a působí jako farář v Horce nad Moravou. V létě 1997 se velmi angažoval v poskytování pomoci místním vyplaveným občanům.

Dnes, když mu předáváme ocenění za celoživotní dílo, vzdáváme hold nejen jeho uměleckému a duchovnímu přínosu, ale i jeho odvaze a neochvějné víře v pravdu a svobodu.

Děkujeme Ti, Rosto, za vše, co nás ve Tvém životě a službě inspiruje a povzbuzuje.

Josef Sedláček

Bratr Josef Sedláček se narodil 28. února roku 1940 v Milenově u Hranic na Moravě. Jako novorozenec v Drahotušském Husově sboru přijal svátost křtu farářem a pozdějším biskupem Františkem Sedláčkem (pouze shoda jmen).

Bratr Josef pochází z početné rodiny jedenácti dětí, které vyrůstaly v tradici Církve československé husitské. Navštěvoval hodiny náboženství v tamější obecní škole, kam na kole dojížděl pan farář Sedláček. Už jako dítě téměř každou neděli se starším bratrem Jaroslavem, který ho vozil na kole, se stávali pravidelnými účastníky bohoslužeb v kostele v Drahotuších. V zimě pochopitelně tříkilometrovou trasu z Milenova do Drahotuš absolvovaly děti pěšky.

V roce 1954 se pan Sedláček vyučil štukatérem a obkladačem. Po ukončení vojenské služby v roce 1961 začíná dálkově studovat Průmyslovou školu stavební v Lipníku nad Bečvou. Pracoval jako mistr, později na pozici stavbyvedoucího při Pozemních stavbách Přerov.

V 1958 se v lázních Teplicích seznamuje se svoji budoucí ženou Zdenou, kde oba navštěvují Taneční soubor Valašsko. Spolu vychovali své dvě dcery Ivetu a Moniku.

Pro pana Sedláčka se stal rok 1968 těžkou životní zkouškou. Kvůli jeho politickým názorům a postoji byl převezen na velmi těžkou a namáhavou manuální práci. Asi po dvou letech se u něj projevil velmi závažné příznaky nemoci z vyčerpání a stresu a později mu byl diagnostikován diabetes I typu.

Bratr Sedláček je velmi aktivní, činný a tvůrčí člověk, zapojuje se nejen do dění církve, ale i do činnosti Sokola v Hranicích. Byl aktivním účastníkem a cvičencem čtyř sokolských sletů v Praze.

S láskou se věnuje chovu slepic a stará se o nemalou zahrádku i ovocné stromky, jeho koníčkem je pravidelný trénink na spinningovém kole, které mu pomáhá udržovat dobrou fyzickou kondici.

O bratru Josefovi se všeobecně v Hranicích ví, že pomáhá sousedům, přátelům i jiným zvládat diabetes. Proškoluje lidi, jak tuto nemoc zvládat a jak s ní žít. Za tuto práci byl v loňském roce v Praze oceněn pamětní plaketou „50 let s diabetem“.

V náboženské obci je od roku 2016 předsedou rady starších, je velkým pomocníkem a organizátorem zejména různých oprav, renovací, zednických, zahradních prací, připravuje každé bohoslužby liturgický stůl, pomáhá organizovat církevní a ekumenické akce a bohoslužby.

Ještě ve svých 85 letech dokáže jen tak za odpoledne ujet na kole 40 km, vylézt na 13metrové lešení, nahodit ve farním bytě stěnu, opravit zámek na vstupních dveřích – a to vše s precizností, s radostí a zcela nezištně.

Bratře Pepíku, děkujeme za vše!

KUK – Kam za uměním a kulturou

Svatováclavský hudební festival

Letošní ročník Svatováclavského hudebního festivalu bude probíhat od 2. do 28. září a nabídne 21 koncertů, na kterých se objeví třeba Český filharmonický sbor Brno, Spanish Brass: Legendární žestě, Reinhold Friedrich, aj. V rámci festivalu se konají také tzv. hudební výlety. Na některé koncerty se můžete těšit také v prostorách našich Husových sborů. Více informací na webových stránkách:

<https://shf.cz> a <https://hudebnivylety.cz/>

Podzimní festival duchovní hudby

Letos se uskuteční již 32. ročník Podzimního festivalu duchovní hudby. Bude probíhat ve dnech 21. 9. – 18. 10. 2025 a účastníci se mohou těšit na devět koncertů v Olomouci a Čechách pod Kosířem. Tématem letošního ročníku je „Duchovní hudba v proměnách staletí.“ Více informací na webových stránkách: <http://www.podzimni-festival.cz>

Svátek knížete Václava

Poutní bohoslužba ke dni české státnosti, svátku knížete Václava, se uskuteční již tradičně ve sboru Prokopa Holého v Olomouci – Černovíru 27. 9. v 15 hod. Po bohoslužbě následuje krátký pietní akt u pomníku obětem obou světových válek.

Křesťanský tábor Archa

100 let Husova sboru
Ostrava - Radvanice
neděle 7. září 2025

Od 14:00 slavnostní bohoslužba
za účasti bratra biskupa Tomáše Chytila

V 15:30 vystoupí sbor Ondrášek a
Komorní sbor Ondrášek ze ZUŠ Nový Jičín

Po koncertě jste zváni k pohoštění a společenství.
Těšíme se na vás!

